

6 Ağustos 2022 Cumartesi • Sayı: 145

evrensel

ekmek ve gül

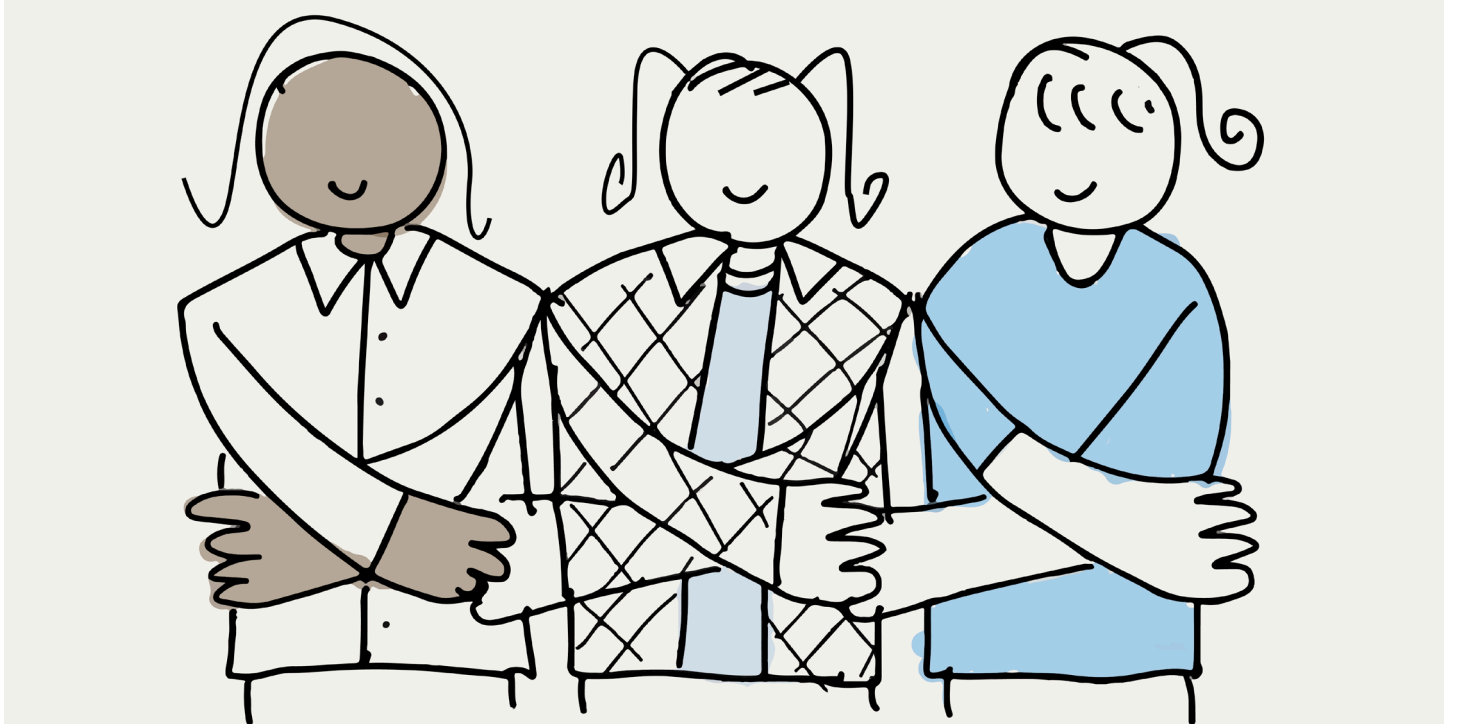
f /ekmekvegul @ekmekvegul @ekmekvegul.net /EkmekveGül

İÇİNDEKİLER

Bu vücutlar daha ne kadar ağır kaldırır?.....3	Arzu Erkan
Bir şey yapmalı diyenler çoğalıyor.....5	Adile Doğan
Esas olan işçinin işyerindeki birliği.....6	Nuray Öztürk-Serap Aydın
Birleşen işçiler asla yenilmez!.....7	Aliye Ceylan
Makine ile dertleşmeyelim, birlikte değiştirelim..8	Neslihan Karyemez
Tekstildeki bu sömürüyü birlikte durdurabiliriz...9	
İşçiler sendikalarını sendika olmaya zorlamalı....9	
Kuru vaatler değil gerçek çözümler istiyoruz...10	
Sendikalar işçinin yanında mı karşısında mı?....10	
Kayıtsızdan fındığa bir acı çalışma11	Kıvılcım Eftelya
Sendika mı, o da ne?.....12	Adile Doğan
KİTAP14	Pınar Çetinkaya
SINIRLARIN ÖTESİ15	
Yolun sonu hep çukur değil!.....16	İlknur Haylaz
Üniversite sınavı mı, hayatta kalma sınavı mı?...16	İrmak Timur
Bu hayatı ben seçmedim, ama değiştirecek olan benim!.....17	Nevruz Mersin
Engelli bir kadına tecavüz eden fail neden ve nasıl korundu?.....18	Seçil Sinanoğlu
Resmi verilerde olmayan yoksulluk ziyaret ettiğimiz evlerde!.....18	
Mine Özerden'e.....19	Filiz Gür
Mücella Yapıcı'ya.....19	Beyza Metin
Zengin balı züğürdün endişesi.....21	Fatma Koç
MEKTUBUMUZ VAR22	
Sitenin bahçesinde yeşeren umut.....24	Aslı Yorulmaz

Her yanımız direniş, kararlılık dolu

Kübizm, iki boyutlu olan kağıda, tuvale, düz bir yüzeye yaşamın, doğanın gerçekliğini tüm boyutlarıyla, derinliği ile çizebilmenin çaresini arayan bir sanat anlayışı. Yerimizi değiştirmeden bir nesneye baktığımız zaman onun sadece bir kısmını, bir köşesini veya bir yüzünü görürüz. Kübistler ise nesnelere, sanki çevresinde dolaşıyorlarmış gibi, birkaç bakış açısından, cepheden, yandan, üstten, alttan bakarak tek bir yerde göstermeye çabalar. Biz de bu ayki sayımızın kapağına mahkum bırakıldıkları yoksulluğa, işyerindeki sömürüye, yaşamın her yanındaki haksızlıklara karşı kadınların gücünü tüm boyutlarıyla yansıtmaya çalıştık.

Direnış ateşini yakan kadınların kararlılığı var bu kapakta. Biri bitmeden diğeri başlayan direnişlerde kadın işçileri en önde görüyoruz. İrili ufaklı direniş ateşleri ülkenin dört bir yanında parlıyor. ETF'de tazminatlarını gasbettirmek için fabrikayı tüm müdahalelere rağmen terk etmeyen, fabrikadan eşyaları çıkarmak isteyen tırların önüne oturan kadın işçilerin, sendikalaştıkları için işten atılan Sunny Atmaca Bilgisayar işçilerinin, Xiaomi'de sendika-patron iş birliği

ile işten atmalara karşı kendini fabrikaya kapatan kadın işçilerin, belediyelerde toplu iş sözleşmesinde taleplerinin yer alması için çabalayan kadın işçilerin tüm engellere karşı nasıl dik durduklarını görüyoruz. Mücadeleyi anlatan şakayık çiçekleri ve zambaklar ile kadınların yaşamın her anında yan yana gelerek verdiği mücadeleyi öne çıkarıyoruz.

Her geçen gün, kadınları her anlamda hayatta kalma savaşı vermek zorunda bırakıyor. Şiddete karşı da, geçim sıkıntısına, zamlara karşı da, aile baskısına karşı da, patron mobbingine karşı da, evden çıkarmakla tehdit eden ev sahibine karşı da... Bunlar birbirlerinden o kadar ayrılamaz kavgalar ki. Zincir gibi birbirini takip eden, birbirini var eden, hepsi değişim için birinin ortadan kalkmayacağı kavgalar.

Dergimizin sayfalarında da kadına yönelik şiddetin, baskının, sömürünün birbirinden ayrılmazlığını kadınların anlatımlarında görüyoruz: İşçi kadınların zamlar karşısında mesailere mecbur bırakılıp karşılığında yine de geçinemediğini, ustabaşının her türlü hakaretine boyun eğmek zorunda bırakıldığını, çocuğunun eğitiminin niteliğini bile düşünemez hale getirildiğini... Hayatın her alanında yalnızlığa itilen kadınların yal-

nızlığına çare arayışlarını... Ücretsiz olduğu iddia edilen eğitimin masrafları karşısında yalnız, tecavüze uğrayıp şikayette bulunduğu yalnız, şiddet gördüğünde yalnız, okuyabilmek için çalışırken yalnız, iş yerinde su sebilinden su içebilmek için ustabaşının hakaretine maruz kalırken yalnız bırakılmış. İktidar her ne kadar kadınları birbirinden uzak, bir başına bırakmaya çalışırsa çalışsın, bir kız kardeş eli uzanıyor, sihirli bir değnek gibi omzuna dokunan o el kadınların gücü bulduğu an oluyor. Kadınlar tüm yalnız bırakılmışlıklarına karşı yan yana geliyor. Elini birbirinin omzuna koyuyor.

Ve işte böyle böyle büyüyor bizim dayanışma hikayelerimiz. Uzun çalışma saatlerine karşı sendikalaşırken işyerinde, sendikalaştığı için işten çıkarıldığında direnişte, toplu iş sözleşmesi toplantılarında, kadın derneğinde, Kutu Park'ta, sınıfta, okulda, yurttta, mahallede yan yana gelme, karşı koyma hikayelerimizi birlikte yazıyoruz ve her seferinde her deneyimden öğrenip daha da güçleniyoruz...

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Kapak çizimi: E.Ava /Ekmek ve Gül - Sunu görseli: Freepik

Günlük **EVRENSEL** Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat
Sorumlu Yazışleri Müdürü: Görkem Kınacı

Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaaz Dağıtım AŞ **İstanbul Baskı:** Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62 **Adana Baskı:** Arslan Güneyođu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA **Ankara Baskı:** Arslan Güneyođu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Saray Osmangazi Mh. Sütçü İmam Sk. 2108 Sk. No: 33 Pursaklar/ANKARA **İzmir Baskı:** Arslan Güneyođu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Metal İşleri San. Sit. 2. Cadde No.93 Kısıkköy, Menderes/İzmir

Bu vücutlar daha ne kadar ağır kaldırır? Daha ne kadar uzun çalışabilir?

Fotoğraf: US Department of Agriculture

Arzu ERKAN
Emek Partisi Kocaeli İl Başkanı

“Günde 12 saat çalışıyorum. Gidiş-dönüş serviste geçen süreyi de hesapladığımızda günümün 14 saatini iş için harcıyorum. Bana kalan süre 10 saat. Haftanın yedi günü böyle. Tatilimiz bile yok. Buna güç dayanır mı? Uyuyamıyorum, dinlenemiyorum. İsyen ediyorum, isyan. Biz insan değil miyiz?”

Bu sözler, dokuz yıldır Gebze’de bir gıda fabrikasında çalışan Ayşe’ye ait. Bu durum Ayşe için yeni değil. Zira, çalıştığı fabrikada işveren yılın belli dönemlerinde siparişlerin yoğunluğunu gerekçe göstererek işgünü 12 saate çıkarıyor. Bunun için de kimse Ayşe’ye, Ayşelere rızasını sormuyor. Beğenmeyene kapının gösterildiği fabrikalarda, Ayşe de diğer Ayşeler de eve ekmek götürülebilmek için bu koşullarda çalışmaya mecbur bırakılıyor. Yani, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin’in katıldığı bir panelde sarf ettiği “İnsanların 12-14 saat zorla çalıştırıldığı günler geride kalmıştır” sözleri, gıda işçisi Ayşe’ye de organize sanayi bölgelerinde çalışan binlerce Ayşe’ye de hayli uzak. Hatta öylesine uzak ki demir çelik sektöründe, petrokimya işkolunda kimi işyerlerinde fazla çalışma adı altında işçilerin çalışma süresi günde 16 saati bulabiliyor. Bakan dönüp bakarsa bu fabrikalarda çalışan işçilerin gözlerinin ferinin söndüğünü, adeta canlı cenazeye döndüklerini görecektir, elbette görmek isterse...

AVRUPA’DA EN UZUN ÇALIŞMA SAATİ BİZDE

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü’nün (OECD) 2020 verilerine göre Türkiye, haftada ortalama 45,6 saat çalışmaya süresi ile Avrupa ülkeleri arasında haftalık çalışma saatinin en uzun olduğu ülke. Danimarka’da bu rakam 32,5 iken Hollanda’da ise 29 saate düşüyor. Aynı rapora göre ülkemizde istihdamda olanların yüzde 15’i haftada 60 saatten fazla çalış-

yor. Bakan hangi Türkiye’de yaşıyor bilinmez ama rakamlar da Ayşe’nin anlattıklarını haklı çıkarıyor!

Yüksek enflasyon, temel tüketim ürünleri ve hizmetlere gelen zamlar yoksulluğu derinleştiriyor. Her şeyin ateş pahası olduğu ülkemizde; maaşları yerinde sayan, alım güçleri her geçen gün düşen işçiler, en temel ihtiyaç kalemlerinden bile kısar hale gelmiş durumdadır. Patronların doymak bilmez kâr hırsı nedeniyle çalışma süreleri uzatılırken işçilerin payına ise insanlık dışı çalışma koşulları ve düşük ücretler düşüyor.

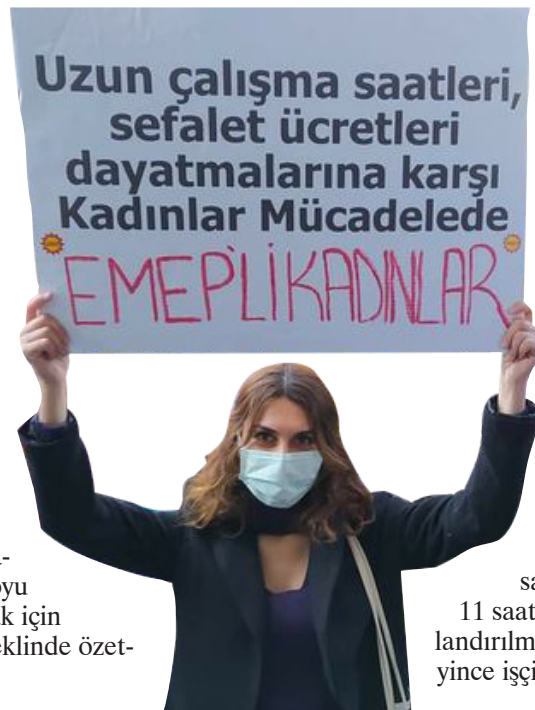
KADIN İŞÇİLER AÇLIK SINIRINA BİLE YAKLAŞAMIYOR

DİSK-AR’ın Asgari Ücret Gerçeği 2022 Raporu’na göre Türkiye’de 9,7 milyon işçi yani bütün ücretli çalışanların yüzde 50’ye yakını asgari ücret civarında ücretle çalışıyor. Kadın işçilerin dörtte biri asgari ücret dahi alamıyor. Türkiye hızla asgari ücretliler toplumuna dönüştürülürken; ay sonunu getiremeyen, en zarruri ihtiyaçlarını bile karşılayamaz hale gelen işçiler için fazla çalışma ya da en bilinen haliyle fazla mesai kaçınılmaz bir hal alıyor. Sermaye ise hükümetler marifetiyle yarattığı bu tabloda kârını kat be kat arttırarak kazanan taraf oluyor. Ayşe bu tabloyu “İnsanlar mesaiye kalmak için birbirleri ile yarışıyor” şeklinde özetliyor.

Ayşe’nin çalıştığı fabrika sendikası ve çoğunlukla kadın işçiler çalışıyor. Asgari ücrete Temmuz ayında yapılan ara zam sonrası ücretler asgari ücrete sabitlenmiş. Türk-İş Haziran ayı açlık yoksulluk sınırı araştırmasına göre dört kişilik bir ailenin aylık gıda harcaması tutarı yani açlık sınırı 6 bin 391 liraya, yoksulluk sınırı da 20 bin 818 liraya çıktı. Yine aynı araştırmaya göre; Haziran ayı gıda enflasyonu yüzde 117’yi aştı. Ayşe ve fabrikasında çalışan kadın işçiler açlık sınırının altında ücret alırken, yoksulluk sınırının ise fersah fersah uzağındalar. Ağır çalışma koşulları ve uzun çalışma saatleri kadın işçilerin bedenlerini ve ruhlarını eritirken içinde buldukları koşullar için Ayşe “kırk katır mı kırk satır mı” benzetmesi yapıyor.

BU NASIL ‘RIZA’ BÖYLE?

Ayşe, Fatma, Demet, Lale... İsimleri, çalıştıkları işyerleri, işkol-ları farklı olsa da hatta sendikalı bir işyerinde çalışıyor olsalar da, kadın işçilerin içine sokulduğu durum çokça benzerlikler gösteriyor. Bir koli yumurta, bir şişe süt almak bile lüksken bu ücretlerle zorunlu ihtiyaç maddelerine erişmek neredeyse imkânsız. Petrokimya işkolunda, üstelik de sendikalı bir işyerinde, işveren iş yoğunluğunu gerekçe göstererek çalışma süresini bir hafta için günlük 16 saate çıkarıyor. Ayşe’nin işyerinden farklı olarak bu fabrikada işçilerin “rızası” alınmıyor. “Sendikalı” bir işyeri olmasından kaynaklı olacak, işçilere iki vardiya çalışıp çalışmayacakları soruluyor! Bu yasadışı çalıştırma biçimine (4857 sayılı İş Kanuna göre günlük çalışma 11 saatle, fazla çalışma günde 3 saatle sınırlandırılmıştır) sendikadan da bir itiraz gelmeyince işçilerin bir kısmı iş güvencesi kaygısıyla

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

bir kısmı ise geçinebilmek için "rıza" gösteriyor. Bu rızanın gerekçeleri arasında "Bu devirde tek maaşla geçinmek mümkün mü, zaten ne kadar maaş alıyoruz ki bir hafta dişimizi sıkalım da bari bir borcu kapatalım" da var, "Oğlan sınavı girdi, bu sene üniversiteye gidecek, para lazım" da... Evlilik hazırlığı yapan bir kadın işçi ise gerekçesini "Çeyiz diziyorum, çatal bıçak takımını bile 12 bin lira olmuş, başka nasıl ev kurayım" olarak açıklıyor. Sendikalı işyerlerinde işçilerin ek protokollerle sözleşmelerin yenilenmesi ve ücretlere ek zam yapılması talebi grevlerden gelirken yaşamlarını sürdüremeyen işçiler ya fazla mesaiye kalıyor ya da ek iş yapıyor.

GÜNDE 8 SAAT ÇALIŞMA ÖZLEMİ

Günde 10, 12 hatta 16 saat çalışan kadın işçiler, ne beden ne de ruh dinlenebiliyor. Neredeyse tüm işçilerin özlemi günde 8 saat çalışma! Ayşe bu özlemi "Artık ben de yaşamak istiyorum" sözleri ile ortaya koyuyor. Ayşe "Mesaiye kalmam olmaz, kaldığımda da günde 3-4 saat uyku ancak uyuyorum. Kadın işçiler için fazla mesai kaldırılmalı bence. İşte çalış, evde çalış olmuyor, vücut direncim düşüyor. Çok basit ya, ben de çocuğumla oyun oynamak istiyorum. Ben de çocuğumu

parka götürmek istiyorum. Oğlum 'Anne seni özleyorum, ne olur işe gitme' dedikçe kahroluyorum. Gizli gizli ağlamak istemiyorum. Ben oğlumun yüzünü görmüyorum, yüzünü. Gece geliyorum uyumuş, tek yapabildiğim öpüp, koklamak. Böyle hayat olur mu?"

UZUN ÇALIŞMA SAATLERİ HASTA EDİYOR

Ayşe daha 29'unda. Bel fıtığı, boyun fıtığı, varis gibi bir sürü hastalığı var. Çalışma temposu sadece bedeninde kalıcı rahatsızlıklara neden olmamış, aylarca günde 12 saat çalışan Ayşe ağır bir depresyon da geçirmiş. Bir süre antidepresan kullanan Ayşe şimdilerde daha iyi olduğunu söylüyor. Çalıştığı fabrikada bu koşullara dayanamayan kadın işçilerden bir kısmının tazminatlarını bile almayarak işten ayrılmak zorunda kaldığını belirtiyor.

İŞSİZLER ORDUSU, İŞÇİLERE TEHDİT UNSURU

Patronlar kârını arttırabilmek için kadın işçileri insanlık dışı koşullarda çalıştırırken işçileri boyun eğdirmek için milyonlarca işsiz de bir tehdit unsuru olarak kullanıyor. DİSK-AR tarafından TÜİK verilerinden yararlanılarak yapılan hesaplamaya göre mevsim etkisinden arındırılmış geniş tanımlı işsiz sayısı Nisan 2022'de 8 milyon 107 bin kişi olarak gerçekleşti. Geniş tanımlı kadın işsizliği işsizlik türleri arasında en yüksek kategori olurken, kadın işsizliği yüzde 29,5 olarak gerçekleşti.

İNSANCA ÇALIŞMAK, İNSANCA YAŞAMAK İÇİN

KUŞKUSUZ bu tabloyu tersine çevirmek insan onuruna yaraşır bir ücret ve insanca çalışma koşulları talebiyle mücadeleye dört elle sarılmakla mümkün. İşsizliğin ortadan kaldırılması ve çalışma sürelerinin düşürülmesi talebi birbiri ile iç içe geçen talepler. Patronlar maliyet hesabı ile yeni işçi almak yerine işçileri fazla çalıştırırken, bir yandan düşük ücretleri maskeliyor, bir yandan da karını katlama fırsatı yakalıyor. Fazla çalışma ile ücretlerin düşüklüğünün nasıl maskelendiğinin en çarpıcı örneklerinden biri, Gebze'de kurulu Neşe Plastik işyeri. Toplu sözleşme görüşmelerinin tıkanması üzerine 18 Mayıs'ta greve çıkan işçiler grevi bir ay sürdürdüler. İşçiler greve çıkma gerekçelerini "Biz yıllarca günde 12 saat çalıştık, ne zaman patron 12 saat çalışmayı kaldırdı, 8 saat çalışır olduk, baktık ki asgari ücret alıyormuşuz" sözleriyle açıklamıştı.

İMKANSIZ OLMADIĞINI GÖSTERECEK OLAN BİZİZ

Sendikalı-sendikasız milyonlarca işçinin ücreti, açlık sınırının gerisinde olan asgari ücret seviyesine düşürülmüşken, yoksulluk sınırı 20 bin lirayı aşmışken çalışma sürelerinin uzunluğu işçilerin bedenlerini öğütürken, milyonlarca işsiz açlığa mahkûm edilmişken bu tabloyu tersine çevirecek bir yol olmalı.

Tüm Ayşelerin sorunları aynıysa, talepleri aynıysa esas mesele bu talepleri elde etmek için yan yana gelebilmeyi, birlikte mücadele etmeyi başarmak. Bu bazen sendikasız bir işyerinde sendikalaşma mücadelesini başlatmak ya da işçilerin içinde bulunduğu koşullara ses etmeyen, patronlarla işbirliği içerisindeki sendikacılara karşı işyerinde kendi birliğini sağlayarak mücadeleye atılmak şeklinde olabilir. Ama biliyoruz ki tüm bu sorunların kaynağı olan bu sömürü düzenini değiştirmedikçe kalıcı çözümler üretmeyeceğiz. Sermaye sınıfının doymak bilmez kâr hırsı, sermayenin çıkarlarını önceleyen hükümetler, bu düzen böyle gitsin diyen sermaye partileri ve elbette onlarla işbirliği içerisindeki sendikacılar evet hepsi bizlerin, işçi sınıfının karşısında. O nedenle biz "Eğer yoksulluk sınırı açıklıyorsanız, tüm ücretleri yoksulluk sınırının üzerine çıkarın" dediğimizde imkânsız diyorlar. Biz "Ücretlerde indirim olmaksızın çalışma saatleri günde 7, haftada 35 saate düşürülsün. Hem işçiler insanca çalışma koşulları elde etsin, hem işsizlik ortadan kalksın" dedikçe "imkânsız" diyorlar. Biz "Bu zamlarla yaşanmaz, zamlar durdurulsun, yapılan zamlar geri alsın" dedikçe imkânsız diyorlar.

Onlar da biliyorlar ki tüm bu taleplerin gerçekleşmesi mümkün ve hatta zorunlu. Mesele hangi sınıfın çıkarları için mücadele ettiğin, hangi sınıfın çıkarlarını öncelediğin. Yaşadıklarımız bize her gün ve her saniye bu en acil, en yakıcı taleplerimizi; fabrikamızda, yaşadığımız mahallede, bizimle aynı sınıftan, kaderi bizimle aynı olanlarla ortaklaştırmak. Talepler ortaklaştırdıktan sonra birleşmek de, birlikte mücadele etmek de, mücadelenin yol ve yöntemlerini belirlemek de kolay. Yapacağımız bir kurtarıcı beklemeden, kahramanların masallarda kaldığını bilerek, kendimiz için, kendi geleceğimiz için "Sabredin, bekleyin" diyenlere aldırmandan harekete geçmek. Bunu yapabileceğimizi her grevde, her direnişte göstermedik mi?

ZORLUKLAR BİRLİKTE HAREKET ETME EĞİLİMİNİ ARTIRDI: Bir şey yapmalı diyenler çoğalıyor

Adile DOĞAN
Esenyalı-İstanbul

Pandemi sürecinin derinleştirdiği çelişkiler, işçi sınıfı üzerindeki baskılar, artan sömürü katmerlenerek devam ediyor. Bir yandan asgari ücretin hiçbir şeye yetmemesi bir yandan durdurak bilmeyen zamlar kadın işçilerin yaşamını daha da zorlaştırıyor. Çocuklarının hiçbir ihtiyacına yetişemeyen, cebine bir harçlık bile koyamayan işçi kadınlar yaşadıkları sıkıntılara bizlere aktarırken, çözüm yollarını da ortaklaştırmaya çalışıyor.

Birgül, “Yıllardır bir metal fabrikasında gece gündüz durmadan çalıştım. Çocuklarımla nasıl büyüdüğünü bile göremedim” diyerek başlıyor konuşmaya. “Ne hastalıklarında başlarında oldum ne de bir karne sevinçlerine tanık oldum. Ben çalıştım patron zengin oldu. Bir gün ek zam talep ettik ve patron hepimizi kovmakla tehdit etti. Ne kadar çalışırsan çalış kaderin patronun iki dudağı arasında. Bu beni çok düşündürdü. Hiçbir garantimiz, güvencemiz yok. Öyle ‘Patron çok çalışan işçiyi sever’ diye bir şey de yokmuş. Patron asla sesini çıkarmayan ve ölene dek kendi için çalışacak işçiyi sever” diyor ve ekliyor: “Bu değersizlik duygusu bizleri harekete geçirdi. Sendikamızın adını bile telaffuz edemeyen bizler nasıl sendikalı oluruz diye yollar aradık. Şimdi yıllardır birbirine güvenmeyen, ‘Şunun yönetimle arası iyi ona asla sır vermeyin’, ‘Bu işçilerden asla bir şey olmaz’ diyen bizleri,

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Fotoğraf: Deriteks Sendikası

aşağılanmanın yok sayılmanın yarattığı öfke birbirimize bağlıyor. Önce güven sonra örgütlenme diye ifade ediyor.

EMEK VERDİM, DEĞER GÖRMEDİM

“Patronların türlü ayak oyunları yüzünden bizim fabrikadan asla bir şey olmaz” diyen Nagihan devam ediyor: “18 yaşında başladım bu fabrikada çalışmaya. Neredeyse tüm hayatım burada geçti. Burada çalışan bir iş arkadaşıyla evlendim, çocuklarımız oldu. Nikah şahidim müdürümüz oldu. Ben en eski işçilerdenim, bu benim için çok havalı bir durum oldu. Bazı işçiler beni kışkırtırken bazıları da ‘müdürün adamı bu’ diye görmeye başladı. Benim için fark etmiyordu. Çünkü koskoca fabrikanın müdürü benim nikah şahidim olmuştu bundan daha değerli ne olabilirdi. Karı-koca durmadan çalışıyorduk, bazen vardiyalarımız değiştiğinde bir ay boyunca

birbirimizi sadece giriş çıkışlarda görürdük. İlk hamileliğimin haberini eşime bir sürprizle vermek istedim ama yüzünü göremiyordum. Eşimden önce iş yeri hamile olduğumu öğrendi. Bunun üzerine müdür beni odasına çağırdı ve neden bu kadar çabuk hamile kaldığımı sordu. Ben utandım, sıkıldım, ne diyeceğimi bilemedim. Müdür, ‘Ben bunun için mi sana nikah şahidliği yaptım. Sizde gelecek görüyordum, vardiya amiri yapacaktım ama neyse sen çocuk doğurmaya karar verdin, yolun açık olsun’ diyerek üstü kapalı tehdit etti. Yıllardır tek bir ses çıkarmadan emek verdiğim bu fabrikada aslında hiç değerim yokmuş. Çok üzül müştüm, olup biteni eşime anlattım ve bebeğe sevinemeyen eşim, ‘Aman ha sesimizi çıkarmayalım bak paraya ihtiyacımız var’ diyerek olup bitenin üstünü örttü. Yıllar geçti sömürü devam etti ama biz hep çalıştık. Bu yıla kadar. Hiçbir zaman birlik olamayız diye düşündüğüm yerde işçiler hiç beklemediğim bir anda iş durdurup ek zam istediler. Müdürün ilk tepkisi ‘Hepinizi kovarım’ oldu. Yine aynı müdür benden ve birkaç işçiden ajanlık yapmamızı istedi. Tabii ki kabul etmedik ve 4 kadınla birlikte o günün akşamında bir sendikacıyla görüştük.”

Şimdi artık birlik zamanı diyen Nagihan “Biz birlik olmayalım diye patronu, müdürü türlü türlü oyunlar oynamışlar şimdi oyunu bozma zamanı. Geçinebilecek ve insan gibi yaşayacağımız ücretler için buna zorunluyuz” diyor.

SUSMAK DEĞİL BİRLİK OLMAK DEĞİŞTİRİR

Hakları için mücadele eden kadınlar, yıllarca türlü baskı, tehdit ve hakarete uğradıklarını anlatırken, sessiz kalmanın hiçbir şeyi değiştirmediğini söylüyor: “Borcumuz çok, yeni bir iş bulmak çok zor olur dedik sustuk. Sustuk sustuk ama her şey daha kötüye gitti. Şimdi ise çocuklarımızı okula dahi gönderemez duruma geldik. Susmak hiçbir şeyi değiştirmiyormuş.”

Bir kimya fabrikasında çalışan Nurdan ise kimyasalın içinde çalıştığını, durmadan fazla mesai yaptığını, artık ciğerinin solumadığını anlatıyor: “Üzerimize sinen tiner kokusu bir süre sonra hiç geçmiyor. Yemek yerken, su içerken sanki bir tek tinerin kokusu varmış gibi geliyor. Ağzımızın tadı tuzu yok. Bu kadar yıpranıyoruz bari karşılığında doğru dürüst yaşayabileceğimiz bir ücret alsak ama o da yok. Öyleyse birlik olup hak arayalım dedik ve bir sendikaya üye olmaya karar verdik. Artan zamlar belimizi büktü, bu kadar çok çalışıp evimizin kirasını bile ödeyemiyoruz. Kötü çalışma koşulları da cabası. Hayatımda ilk kez çok umutluyum çünkü hangi işçiye dokunsak bir şey yapmalıyız” diyor.

TEPKİDEN ÇOK DAHA FAZLASINA İHTİYAÇ VAR

YENİ yılın ilk aylarında başlayan ek zam talebi şimdilerde yerine daha örgütlü mücadeleye bırakıyor. İşçiler kendi deneyiminden öğrenmeye başladıklarında daha kalıcı çözümler arar hale geliyor.

Fabrikalardan yükselen ‘bir şey yapmalıyız’ sesleri artmaya devam ederken 3 ayrı fabrikadan konuştuğumuz kadın işçilerin anlattıkları gösteriyor ki, geçmişte birbirlerine güvenmeyen ve daha önce ufak tefek birliklerin dışında bir sendikalaşma deneyimi yaşamamış olan işçiler bunu değiştirmek için adım atıyor.

Bir yandan da pek çok fabrikada işçiler işten atılıyor. Üretimde en ufak bir azalma yaşanmazken, patronlar daha çok işi daha az işçiye yaptırmak için işçi çıkarıyor. Bu durum işçileri çok daha tedirgin ediyor. İşçiler düne göre daha fazla yana gelmek isterken yol, yöntem bulmakta zorlanıyor. Yaptıkları küçücük bir eylem, oluşturdukları bir birlik ufuk oluyor onlara. Fakat bugün çok daha fazlasına da ihtiyaç olduğu ortada...

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

BELEDİYELERDE TİS SÜRECİ:

Esas olan işçinin işyerindeki birliği

Nuray ÖZTÜRK
Serap AYDIN
İzmir

Belediyelerde toplu iş sözleşmeleri dönemindeyiz. TÜİK yüzde 79, ENAG yüzde 173, işveren örgütü İTO yüzde 99 enflasyon açıkladı. İşçiler ise “Cebimizdeki enflasyon yüzde 300” diyor. Türkiye’nin dört bir yanında ek zam, daha iyi koşullarda çalışmak ve insanca yaşamaya yetecek bir ücret için işçiler eylem ve direnişler örgütlüyor, örgütlüyor.

İşte bu koşullarda sendikaların, evine bırakın bir kilo kıymayı, ekmek götürmekte dahi zorlanan işçilerin talepleri etrafında birleşmesi, öfkelerini örgütlü bir şekilde dile getirmesi için ön açıcı olması, yol göstermesi beklentidir. Ancak bu beklenti, işçilerin kararlılığına rağmen bürokratlaşmış sendika yöneticilerinin işverenle uzlaşan tutumu nedeniyle hep bir hayal kırıklığına dönüşüyor.

CHP’Lİ BELEDİYELERDE DURUM

Hayal kırıklıklarının en barizi ise belediye iş kolunda yaşanıyor. Özellikle de CHP’li belediyelerde... Her gün yeniden pompalanan beklenti var ne de olsa...

CHP’li belediyelerde belediyeleri temsilen Sosyal Demokrat Kamu İşverenleri Sendikası (SODEMSEN) bir işveren sendikası olarak son iki dönemdir işçilerin karşısına çıkıyor. İddia o ki “Belediyelerdeki ücretlerden sosyal haklara, var olan farklılıkları CHP’nin belediyeçilik anlayışı gereği eşitleyecekler”miş. Anlaşılan o ki CHP’li belediyelerin eşitlik anlayışı, zaten yoksul olan işçileri yoksullukta eşitlemek! O yüzden tüm belediyelerde enflasyonun kat kat altında zam oranları dayatılıyor işçilere. Ve bu dayatma sendikal bürokrasi eliyle iktidar karşıtlığı üzerinden aklanıyor!

KYK borçları, İstanbul Sözleşmesi, ek zam talepleri, hatta KPSS... Halka sürekli beklemeyi vaaz edenlerin, “İktidara gelince çözeceğiz” söyleminin ne anlama geldiğinin yerelde vuku bulmuş hali CHP’li belediyeler. İşte bu sınıfsal perspektifin sendikalarındaki izdüşümü sendikal bürokrasinin tutumu.

Sınıftan, işçilerin talep ve beklentilerinden kopuk, sendika yönetimlerinin burjuva siyasi partiler arasındaki siyasal tercihlerine sıkıştırılmış, esas olarak işçileri değil, işvereni ve sermayeyi önceleyen sendikal anlayışlar yüzünden birçok işyerinde işçilerin mücadele kararlılığı dahi göz ardı edilerek, toplu iş sözleşmeleri kapalı kapılar ardında imzalandı.

Genel-İş 8 Nolu Şube’nin örgütlü olduğu Çiğli Belediyesi’nde, işçiler grevdeyken sendikacılar gece yarısı imzaladı sözleşmeyi. Bir önceki dönem Maltepe Belediyesi’nde benzer şeyler yaşandı. Son olarak Narlıdere Belediyesi’nde de Belediye-İş Sendikası ile SODEMSEN arasında olanlar da bundan farklı değil.

Narlıdere’de işçilerin tepkisine rağmen sendika grevi bayramdan sonraya erteledi, şube yönetimi her defasında işçilerin grevi kaldıramayacağını, işçilerin güç birliği yapacak dirençte olmadığını söyleyerek, işi iradesini kırmaya çalıştı. Grev kararlılığını güçlendiren kadın işçiler, saatin geç olması bahane edilerek işçilerin beklediği alandan çıkarıldı. Yüzde 30 zam teklifi enflasyon karşısındaki kayıpları dahi karşılamazken ve işçilerin grev kararlılığına rağmen sendikacıların manipülasyonlarıyla sözleşme kabul edildi.

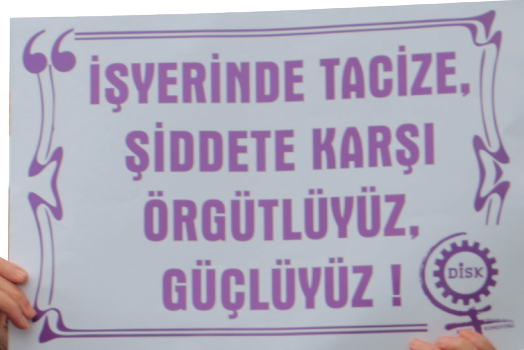
Şimdi süren toplu iş sözleşmeleri var, işçiler düşük zam dayatmasına karşı eylemde. Bugün ve bundan sonrası için bu olumsuz deneyimlerden bir sonuç çıkarmanız gerek.

Talep edilen ücret zamları için “grev” demekten çekinmeyen işçilerdeki kararlılık neden sendika yöneticilerine geri adım attıramadı? İşçileri birleştiren şey sendikal örgütlülük doğru, ama bu örgütlülük iş haklarının elde edilmesine gelince neden işe yaramıyor?

Bu sorulara verilebilecek en özet cevap sendikal çizgiyle ilgilidir. O yüzden “Nasıl bir sendika bizi gerçekten örgütlü kılar” diye sormaktan vazgeçmemeliyiz.

Sendika dışımızda bir yapı değil, tıpkı burjuva parlamentar sistemde olduğu gibi 3 yıldan 3 yıla gidip oyu verip, irademizi olduğu gibi teslim edeceğimiz bir sendikal anlayış burjuva sendikal anlayıştır. Birimlerden atölyelere gerçek bir örgütlülük sağlanmadığı sürece,

işçiler tüm karar alma süreçlerinde yer almadığı sürece bu soruları her dönem farklı vesilelerle sormaya devam ederiz.

SADECE ‘ÜCRETLER İYİLEŞTİRİLSİN’ DEMEK YETMEZ!

NARLİDERE Belediyesi deneyiminin de gösterdiği gibi, eğer işçiler kendi sınıf çıkarları etrafında komiteler kurarak gerçek bir örgütlülüğü sağlayabilseydi, kendilerini güçsüz gösteren söylemlere karşı birlikleriyle cevap verebilir, işçilerin çıkarınaymış gibi propaganda edilen kayıpları yüzlerine vurabilirdi. Sendikalardaki erkek egemen anlayışın bir tezahürü olarak, sanki kadınların güvenliğini düşünüyormuş gibi yapıp kadınları grev alanından uzaklaştırmak isteyen, grev kararlılığını kırmaya çalışan sendikacılara karşı, yalnızca ücretlerin iyileştirilmesi talebiyle sınırlı bir sendikal mücadele yürütülemez. Bununla sınırlı bir sendikal anlayış, işyerine dayalı örgütlü yapının olmamasıyla birleşince zaten ekonomik kazanımlar bile sağlamıyor, sosyal haklardan çalışma koşullarının iyileştirilmesine, iş güvenliği tedbirlerinden eşitlik talebine hiçbir sorun çözülüyor.

KAZANANLAR NASIL KAZANDI?

İŞÇİLERİN işyeri komiteleri aracılığıyla inisiyatif aldığı işyerlerinde, aynı dayatmalara karşı başka sonuçlar alındığı örnekler de mevcut. 2021’de Genel-İş İzmir 7 Nolu Şube Bornova Belediyesi’nde SODEMSEN’i devreden çıkarmayı başarmış, sadece ücretlerde değil sosyal haklar ve kadın hakları açısından da Türkiye’ye örnek bir sözleşme imzalamıştı. Petrol İş’te örgütlü TPI işçileri, işveren ve sendikanın tutumuna rağmen hem ek zam taleplerini kabul ettirdi hem de atılan işçi arkadaşlarını geri aldırdı. Bu örnekler işçilerin kendi geleceklerini sendikal bürokrasinin eline bırakmayacak bir inisiyatif almasıyla gerçekleşti.

NARLİDERE BELEDİYESİNDE KADIN İŞÇİLER TİS’E ÖFKELİ

15 YILDIR idare kadrosunda çalışan bir kadın işçi “Grev kararımızı, ‘Beceremezsiniz’ diyerek kıran ve ekonominin durum ortadayken, zammı kabul ettiren sendikacılara kızgınım. Evimize eklemek bile götüremeyeceğimiz bir sözleşme imzalandı” diyor.

Park ve bahçelerde çalışan bir kadın işçi de “Eşim özel sektörde asgari ücret alıyor. İkimizin maaşıyla çocuğumuza istediğimiz gibi bakmıyoruz, istediğimiz gibi yaşayamıyoruz. Sözleşme bizlerin, çocuklarımızın hayatı için çok önemli. Hakkımız olanı istedik. Ne sendika yönetimi ne de işveren halimizi görmedi” diye konuşuyor.

Sendikanın kadın işçileri evlerine göndermesini ve işçilerin iradesini tanımayarak sözleşmeye imza atmasını kendilerine yönelik saygısızlık olarak gördüğünü söyleyen bir kadın işçi, “Savaş Atalay’ı yeni seçtik. Adayken hakkımızı koruyacağını söylüyordu. Bizi çok yanılttı. Hak kaybı yaşadığımız sözleşmeyi Türkiye’nin en iyi sözleşmesi” diyerek duyurdu. Biz hesap bilmez değiliz. Sadece sözleşmeden sonra gelen zamlar bile yapılan zammın ne kadar eridiğini gösteriyor. Benim emekliliğim yaklaştı ama benden sonra çalışacak olan gençler adına çok üzülüm” diyor.

TPI COMPOSITES DENEYİMİ:

Birleşen işçiler asla yenilmez!

Fotoğraf: Google Maps

'SENDİKANIN BAŞLATMASI GEREKEN MÜCADELEYİ İŞÇİLER BAŞLATTI'

"SENDİKANIN başlatması, yön vermesi gereken şeyi biz başlattık, biz onlara yön verdik, onların haberi bile yoktu. Sendika, 'Yaptığınız yasal değil, biz yaşamayız' dedi. Ne demek yasal değil? Taleplerimiz için grev hakkımızı kullanmışız. 'Siz kendiniz çıktınız' dediler, yani yanınızda değiliz diyemediler ama destek de olmadılar. 'İçeri girmek isteyen girsin, istemeyen girmesin biz sizi zorla burada tutmuyoruz' dediler. Sendika bizim arkamızda olmadığını söylerken işçiler ne yapabilir, tabii ki o endişeyle işe devam edenler oldu. Bayramları zehir oldu insanların. 40 yaşından sonra kim nereden iş bulsun. İnsanları kıskırtan bu oldu. 200'e yakın işçi atıldı, hepsi deneyimli kaç yıllık çalışanlar. Hatta onların sesi çok çıkıyor ve daha bilinçliler diye 'İşe geri alacağımız ekibin içinde onlar olmayacak' bile dendi. Bir şey olacaksa hepimize olacak ama daha iyi koşullar neden olmasın. İki aylık elemene kadar ihtar vermişler. İlk gün tehditvari konuşmaya başladı yönetim. 'Bakin seneye hazırda ülkenin ne olacağını bilmiyorsunuz biz biliyoruz, o zaman da TPI arkamızda olacak göreceksiniz. TPI kapatıp giderse ne yapacaksınız. Biz bir aileyiz' dediler. Bunlar olurken sendika asla yok yanımızda. Biz bir direniş gerçekleştirdik. Sendikanın da bizim gibi net olması lazımdı. Yukarı yönetime çıkıp, bize başka onlara başka konuşan insan istemiyoruz. Kaç defa dedik, bir temsilci de gelsin konuşmaya, çıkışta açıklama yapılırken şeffaf olunsun. Sendika 'Bizi mahcup edersiniz' dedi. Yüzde 9'luk zam teklif ettiler, grevin ilk haftasında onun referandumu yapılırken bile bir tane temsilci vardı yanımızda sadece, sendikacılar yoktu. Biz kararlı duruşumuzla yönetimin tehditlerine ve sendikanın vurdumduymazlığına inat kazandık. Biz birlik olduğumuz sürece aşamayacağımız engel yok. Bunu ilk başta korkan arkadaşlar da öğrenmiş oldu. İlk defa gücümüzü gördük. Çok mutluyuz ve diğer tüm iş kollarındaki işçi arkadaşlarımıza örnek olduk, olmaya da devam edeceğiz. Bu henüz bir başlangıç!"

Aliye CEYLAN
İzmir

İzmir'in Menemen ve Çiğli ilçelerinde bulunan, rüzgâr güllü kanadı üretimi yapan Amerikalı şirket TPI Composite fabrikasında çalışan Petrol-İş üyesi 3600 işçinin, yüzde 5'lik düşük zamma ve işten atmalara karşı başlattığı iş bırakma eylemi 16. gününde kazanımla sonuçlandı. Yaklaşık 150'ye yakın kadın işçinin olduğu fabrikada genç bir kadın işçiyle çalışma koşullarına, eyleme çıkma nedenlerini, eylem süresince yaşadıkları deneyimleri, elde edilen kazanımları konuştuk.

YEDİĞİN YEMEKTE ELYAF PARÇALARI

Öncelikle çalıştıkları alanın ne denli riskli olduğunu, çalışma koşullarının ağırlığını anlatarak başlıyor söze görüştüğümüz kadın işçi: "Ağır kimyasallarla çalışıyoruz. Karbon maske kullanıyoruz ama çalıştığımız yerin havalandırması yeterli olmadığından (kalıpların ısısını korumak için) o kadar çok terleyp kayınıyoruz ki, maskeyi bazen çıkartmak zorunda kalıyoruz. Benim ne zaman bölümüm değişse kollarımda kabarıklıklar oluşuyor. Ve ben bunu kimseye söyleyemiyorum. Alerjik reaksiyona uğradığım an işten çıkartıyorlar. Bel fitiği, omuz çıkması gibi şeyler oldu mu hemen çıkartıyorlar. Onun için sana 5 ay gözlem süresi

veriyorlar. Zaten 5 ayda oluyor bunlar. Tyvek denilen bir tulum var. Ama o kadar bunaltıcı ki, erkekler bile iç çamaşırıyla giyiyorlar tulumu. Bazı yerlerinden hava girsin diye kesenler varmış. Havadaki cam elyafları doğrudan göremiyorsun ama bir ışık vurduğunda havada uçan parçaları görüyorsun ve ben tüm gün bunu mu soluyorum, diyorsun. Zaten ne kadar önlem alırsak alalım bu maddelere her türlü maruz kalıyoruz. Evde her gün duş alıyorum ki çıksın. Eşinize çocuğunuza bile taşıyor bu. Bir gün eşim kollarının kaşınmaya başladığını söyledi, yatağa kadar taşımışım meğer. Dedim benden geliyor o kaşıntının sebebi. Yediğin yemek kabında elyafları görüyorsun. Sağlığımızdan veriyoruz ama herhangi bir sağlık yardımı vs. alamıyoruz."

'6 YILLIK ELEMENLA ARAMDA SADECE 100 LİRA FARK VAR'

Tüm bu sağlıksız çalışma koşullarının ardından çalışma saatleri ve ücretlere geliyor konu. "Bol mesaili bir çalışma şeklimiz var, o şekilde prim alıyoruz" diyen kadın işçi, "Neden canımız çıkasıya mesai yapıp o parayı alıyoruz? Neden normal maaşımız o değil? 8 saatin üzerine 4 saat daha mesai kalıyoruz. Borcu harcı olan oluyor, mesai kalmak istiyor işçiler tabii. Çok kıdem farkı da yok özellikle asgari ücret meselesinden son-

ra. 6 yıllık elemanla aramda neredeyse 100 lira fark var. Makas çok daraldı. Yıllık izinlerimizi de 3 gün, 2 gün parça parça kullanıyorlar. İlk maaşımı aldığımda elime bin lira kalınca nasıl sevinmişim. Eskiden öyle değilmiş. Arkadaşlarım diyor ki biz önceden buradaki maaşla ev, araba taksitine girerdik. Şimdi maaşının hepsini yatırırsan yine alamıyorsun..."

'AKLIMIZLA OYNADILAR'

Tüm bu kötü giden sürecin birikimiyle bayram öncesinde bir kıvılcım çakılıyor işçiler tarafından. "Aklımızla oynadılar" diyen kadın işçi, "Bizi kıskırtan fabrika yönetimi oldu. Enarcon diye bir holümüz var. En pis ve ağır çalışma alanı. Asgari ücrete zam yapılmadan önce yönetim kap-tanlarımızı toplamış. 'İyileştirme yapılacak, çok iyi bir zam alacaksınız' denildi. Asgari ücrete zam geldikten sonra yüzde 35 zam yaptık dediler, hepimiz alkışladık. Sanıyoruz ki asgari ücret zammının üzerine yüzde 35 zam aldık. Çünkü iyi bir zam alacaksınız deyince tüm işçiler olarak beklentiye girdik. Sonra dediler ki 'Siz yanlış anladınız. Zaten asgari ücretin üzerine yapılmış olan zammın içine dahil bu.' Yani geriye sadece yüzde 5 artış kalıyor. Bunu duyunca işçiler 'Sadaka mı veriyorsunuz?' deyip her şeyi bırakıp dışarı çıktı ve bu duruş her yere yayıldı. En az yüzde 15 zam, atılan arkadaşlarımızın işe geri alınması ve verilen ihtarların geri çekilmesini istedik.

Makine ile dertleşmeyelim, birlikte değiştirelim

Neslihan KARYEMEZ
İkitelli-İstanbul

Istanbul İkitelli’de yaşayan, yıllarını tekstil işçiliğiyle geçirmiş iki kadın Gülay ve Fatma. Çalışma yaşamında farklı deneyimler edinmiş olsalar da yaşamları pek çok noktada örtüşüyor...

Gülay sendikali işyerinde çalışmanın deneyimine sahip, Fatma ise çocukluğu dahil, 29 yılını tekstil atölyelerinde güvencesiz, kötü koşullarda çalışmış, kendi deyimiyle ‘makinanın parçası’ haline gelmiş bir kadın işçi.

İkisi de hayatlarından çalınan yılları, çalışma koşullarını anlatırken ortak deneyimlerini ise şöyle dile getiriyorlar: “İşçi birlikte hareket eder, işyeri sendikali olursa her şey daha kolay olur.”

SENDİKALI OLANIN HAKKI

Gülay uzun yıllar farklı işyerlerinde çalışmış. 11 yıl boyunca çalıştığı en son fabrikada ise sendika varmış. Gülay, “Kumaş fabrikasıydı. İkramiyemiz vardı üç ayda bir. 40 kilo erzağımız vardı, bize yetiyordu, hatta akrabalarımızla paylaşıyorduk. 8 saat çalışıyorduk. Fazla mesainin 90 saati geçmesi yasaktı. Bunları sendikali olmamıza borçluyduk. Birlikte hareket ediyorduk. Sıkıntılı bir durum olduğunda hemen iş yavaşlattırdık, işveren istediğimizi yapmak zorunda kalırdı.” diyor. “Bunlar tabii ki kendiliğinden olan şeyler değildi, bizden önceki işçi arkadaşlarımızın emeklerinin ürünü. Sendikanın olmadığı işyerlerinde de işçiler birlikte hareket etse patron istediklerini vermek zorunda kalır. İşçiler birlikte hareket ettikten sonra her şeyi değiştirebilirler. Bugün haklarımızın kırılıp güdükleştirilmesinde biz işçilerin payı var. Yan yana gelip birlikte hareket etmediğimiz için bu hale gelindi. Hep böyle kalacak gibi düşündük rahat davrandık. Bir işyerinde hak gaspı olduğunda sesimizi çıkarmadık. Bizim başımıza gelmez dedik” diye anlatıyor sonrasını.

Doğum ve emeklilik nedeniyle o fabrikadan ayrılmış. Şimdi geçim dertleri zorlamaya başlayınca, mahalledeki bir tekstil atölyesinde yeniden çalışmaya başladı Gülay: “Ben rahat çalışarak emekliliğimi kazanmışım aslında. Akşama kadar pertim çıkıyor şimdi. Çalışma saatleri çok uzun, sürekli bir iş yetiştirme telaşı... Daha çok çalışıyoruz ama yetmiyor aldığımız ücret ihtiyaçlarımıza. Dua ediyoruz sonraki aya çıkmak için. Emekliyim, eşim çalışıyor, kira ödemiyorum, ama hâlâ çalışıyorum. Buna rağmen yetmiyor. Son 1 yılda yaşadığımız yoksulluğu hiç yaşamamıştık.”

Gülay ve Fatma tekstil işçisi iki kadın. Sendikali olmakla olmamak arasındaki farkın ne olduğunu anlattıkları bu sohbet, kadın işçilerin bir şeyleri değiştirme ihtiyacını da ortaya koyuyor.

‘ÇOCUĞUMA BİLE ZAMAN AYIRAMIYORUM’

29 yıldır işçi olan Fatma da tekstil işçiliğinin yoruculuğundan, bu kadar zor şartlarda çalışıp yine de geçinememekten dem vuruyor; “11 saat çalışıyorsun. Hiçbir sosyal hayatın yok. Bir de geçim derdinden dolayı mesai ekleniyor. Çalışma saati 16 saate çıkıyor. Kadınsın, evinde de işler seni bekliyor. Çocuğun, evin ihtiyaçları yemek, bulaşık, ütü... Kendine ayırabileceğimiz bir zaman yok. Sonra arkadaşların, ailen şikayetçi oluyor. Bazen çocuğuna bile yetemiyorsun. 2 buçuk yaşındaki çocuğumu pedagoga götürdüm, pedagog ‘Çocuğunuza az zaman ayırdığınız için bu kadar hırçın’ dedi. Ya ona zaman ayıracağım ya da onu aç bırakacağım. Aldığım para ile geçinemiyorum. İnsanların en fazla 8 saat çalışması gerekiyor ki hayatın tat alabilsin. En azından cumartesi pazar çalışma olmasaydı. Cumartesi evin işlerine, pazar da kendimize, çocuklarımıza, ailemize zaman ayırırdık. Bugün aldığımız para ile 8 saat de çalışsak geçinemiyoruz. Asgari ücret 5 bin 500 lira oldu, ama aynı zamanda yumurtanın kolisi 65 lira oldu. Biz hiç kendimizi zam almış gibi hissetmiyoruz. Faturalar aldı başımı gitti.”

‘BU ÜCRETE BU İŞİ DİKMİYORUZ DEMELİYİZ’

İnsani koşullarda çalışmak isteyen ve ihtiyaçlarının tamamını karşılayacak bir ücret isteyen Fatma “Bunun olabilmesi için fason atölyelerinde önce bizim işleri diktığımız firmalara karşı birlik olmamız gerekiyor. Ancak o zaman insan gibi yaşamının olanakları mümkün. Bizim gibi atölyelerde çalışanların ‘Biz bu fiyata bu işe gitmiyoruz’ demesi gerekiyor.” diyor.

Sendikali bir işyerinde çalışmamış ama sendikanın ne olduğunu biliyor Fatma, bildiği kadarını da anlatıyor şu sözlerle: “Tanıdıklarım vardı sendikali çalışan. İstemediklerinde mesaiye kalmıyor, ücretlerine istedikleri zammı alamadıklarında iş durduruyorlardı. Bizim kadar uzun saatler çalışmıyorlar. Sigortaları aldıkları maaş üzerinden yatıyor. Maaşlarının dışında yan hakları vardı. Benim elim sendikali bir iş yerinde çalışıyor. Maaşı çok yüksek değil ama gıda yardımı yapıyorlar. Bizim aldığımız para faturalara kiraya ve markete pazara gidiyor. Onlar en azından markete para vermiyorlar. Sendikali işyerinde çalışmak isterdim. En azından azıcık nefes almamıza yardımcı olurdu. Atölyelerde bu çok mümkün değil. Türkiye’nin her yerinde dağınık şekilde çok sayıda atölye var. Kadın-erkek, dil, din, ırk ayırmadan birbirini dışlamadan yan yana gelsek bütün zorluklara rağmen değiştirebiliriz. Geçim derdine düştük, artık birbirimize çay içmeye gidemiyoruz. Bildiğim tek şey bu makinelerin birer parçası olduğumuz. Artık makine ile dertleşir hale geldik.”

Fotoğraf: DHA

Tekstildeki bu sömürüyü birlikte durdurabiliriz

Merhaba, ben tekstil işçisi bir kadını. Biz işçilerin en büyük şikâyetleri arasında esnek, güvencesiz çalışma, özellikle cumartesi günleri uygulanan zorunlu mesailer ve özlük haklarının verilmemesi var. Hafta içi paydos saati 18:15 olmasına rağmen zorunlu olarak 20:00 veya 22:00'ye kadar mesaiye bırakılıyor. Bu durumdan rahatsız olmamıza ve işverenle görüşmemize rağmen "Anlaşma gereği yüklememamamalı" diyerek erteliyor talebimizi çoğu zaman. Ayrıca cumartesi günü yarım gün değil tam gün çalışıyoruz, sırf işverenin işleri aksamasını diye. Hafta sonu diye bir şey kalmıyor. Ailemizle vakit geçiremediğimiz gibi dinlenmeye bile zamanımız kalmıyor. Bu düzen değişmeli diyoruz!

'İŞÇİ DE BİZİZ TEMİZLİKÇİ DE...'

Tuvalete gitmek ilk yarım saat ve paydosa yarım saat kala yasak. Yıllık izinlerimiz genelde kışın kullanılıyor, doğru düzgün tatil yapmıyoruz. İş başında konuşmak, boş durmak yasak. Çalışırken işle ilgili bir hata yaparsanız paydos saatinde söktürüyorlar, yani dinlenme saatimizde de çalışmış oluyoruz. İşyerinde tuvalet temizliğini kendimiz yapıyoruz, hatta işyerindeki dikim bandını bile dönüşümlü olarak ortacılar süpürüp temizliyor, daha sonra tekrar kendi yaptığı işe devam ediyor. İşe ilk girdiğimde bana 'Bu bandı sen süpür'

dediler, kabul etmedim. 'Daha önce başka bir işçi temizlemek istemedi, o kızı işten çıkardılar' diyerek baskı yaptılar bana. Biz işçi ve emekçilerin bu şekilde aşağılanmasını kınıyorum!

Bir makineci 45 dakika mola dışında sabit biçimde aynı işleme devam etmek zorunda. Makinecilerin iş başında ayağa kalkması da yasak (1 defalık lavabo haricinde). Makineciler elemanlara daha fazla sayı karşın diye baskıya maruz kalı-

yor. Ortacılar ise sürekli ayakta olmak zorunda. Her makineciye bir ortacı düşmez, koca bantta en fazla 4-5 ortacı olur ve bu ortacılar tüm makinecilerle ilgilenmek zorundadır. Hatta makinecilerin içme sularını dahi ortacılar getirir. Makinecileri boş bırakmamak ortacının görevidir diyerek tüm karmasayı ortacıların üzerine ykarlar.

Bunların dışında kadınların fazla yük kaldırması yasaktır
Elle Taşıma İşleri
Yönetmeli-

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

ğine göre ama ne yazık ki bir kadın olarak akşama kadar kaldırdığımız ağırlığın haddi hesabı yok. Model model işler gelir, ağır iş geldiğinde 'yapamıyorum' diyemezsin.

'İŞÇİLER BİRLEŞİYOR, BU UMUT VERİYOR'

Genel olarak işyerlerimizdeki çalışma koşullarının ne kadar kötü olduğundan ve problemlerimizden bahsettim. Yaşamak için çalışmak zorundayız ama bu ağır koşullar biz emekçileri daha çok yıpratıyor. Tüm bu koşullara rağmen umutlu ve mutlu olmak için çokça nedenimiz de var. Son zamanlarda arkadaşlarımızla yan yana gelmeye ve bu sorunları nasıl çözebiliriz diye konuşmaya başladık. Tekstil sektöründe çalışanlar uzun süreli olarak aynı işyerinde çalışmazlar, bugün Bornova'da çalışan yarın başka bir ilçede de işbaşı yapabilir. Ve bu konuştuğumuz problemler ortak problemimizdir. Amacımız daha çok işçi arkadaşımızla yan yana gelip bu sorunları ustabaşı ve patronların karşısında yan yana durarak çözmek.

Biz işçiler artık yeter diyor, emeklerimizin karşılığını istiyoruz. Ekmek ve Gül aracılığıyla tüm işçi arkadaşlarımızı da bu sömürü düzenine son vermek için mücadele etmeye çağırıyorum.

**Tekstil işçisi bir kadın
Bornova/İZMİR**

İŞÇİLER SENDİKALARINI SENDİKA OLMAYA ZORLAMALI

Merhaba sevincimizde ve sorunlarımızda ortaklaştığımız Ekmek ve Gül okurları. Ben Deriteks'in örgütlü olduğu bir tekstil fabrikasında çalışıyorum. 30 yıllık işçiliğimin 20 yılında tekstil işçisi olarak çalıştım. Temmuz ayında asgari ücret açıklandığında işçilerde zam heyecanı ya da bir beklentisi yoktu. Çünkü herkes biliyor artık giderin gelirden daha yüksek olduğunu. Rakamın açıklandığı gün elinde üç kuruş parası olan varsa gidip kuru gıda alalım diye düşündü. Çünkü asgari ücrete zam geldiyse biliyoruz ki tüm ürünleri iki katını çıkarırlar. Asgari ücretin zamlanacağı akşamı bir sürü şeye zam geldi, apartman aidatı bile 10 lira artırdı. Çocuk okutuyorum bir de şehir dışında. Nasıl olacak bu işler?

KISA KISA DEĞİL, KESE KESE YAŞIYORUZ

Önceki yıllarda bu yıla nazaran alım gücümüz

daha yüksekti. Pazardan haftalık ihtiyacımızı karşılayabiliyorduk ama şimdi 300 lira bile yetmiyor. Marketten bir çikolata bile alamayacak hale geldik, her şeyin hesabını yapmak durumundayız. Evin hesap kitap işlerini yapan kadınlar olarak bundan sonra daha ağır yükün altına girmiş olacağız. Artık bir şeylerden kısa kısa değil bir şeyleri kese kese yaşamaya çalışıyoruz! Paranın değersizliği ortada, elektrik, su her şeye gelen zamlar tamamen bitirdi bizi, biz daha asgari ücreti almadan o zaten eridi. Ücretlerin yoksulluk sınırının üzerine çıkarılması gerekiyor. Bununla birlikte bütün sendikaların birleşip işçileri harekete geçirmeli, ellerini taşının altına sokmalı. İş yerlerinde bir hareketlilik olması gerekiyor. Ancak bu hareketlilik sadece sendikaların isteğine bırakılmaz. İşçiler örgütlenip sendikalarını zorlamalı, yoksa sendikalar yıllardır sustuğu gibi susmaya devam eder.

ETF TEKSTİL İŞÇİLERİNİN DİRENİŞİ ÖĞRETİYOR

TEKSTİL işçileri sürekli fabrika değiştiriyor. Kalifiye makineciler dışında kalifiye işçi gerektirecek iş olmadığından patronlar çok kolay gözden çıkartıyor işçileri. Bunun olması için de sendikalara ne kadar tepki göstersek de sendikalarda örgütlenmek gerekiyor. Yoksa tekstil işinde çalışan birçok işçi haklarını, kıdemini işverenlere bırakıp gidiyor-

lar. Ancak bugün çok dikkat çekici bir deneyim yaşıyor ETF Tekstil işçileri. Patron haklarına göz dikiyor, hükümet yapılanları görmezden geliyor ancak işçiler birliklerini kuruyor, kendilerini fabrikaya kapatıyor, haklarını talep etmekten vazgeçmiyor. ETF Tekstil işçilerini görünce sendikaların kafalarını kuma gömdüğü bir dönemde işçilerin mücadele etmesi ho-

şuma gidiyor. 3 senedir pandemi süreci içerisindeyiz, ekonomi çökmüş, çalışma koşulları ağırlaşmış, her gün hak gasbı ile uyanıyoruz, sendikalar ortada yok. Sendikaları mücadele örgütüne dönüştürmek için kadın işçiler olarak önder pozisyonda olmamız gerekiyor.

**Tekstil işçisi bir kadın
İZMİR**

Kuru vaatler değil gerçek çözümler istiyoruz

O kadar güzel bir ülkemiz var ki aslında, ama ne üretim var ne kazanç var. Birileri satıyor, yiyor, birileri de daha fazla yoksullaşmaya devam ediyor. Bir süredir geçinemediği için insanlar tarlasını satıp şehir merkezlerine gelip işçi olmaya başladı. Asgari ücreti 5 bin 500 liraya çıkardılar, ama biz her türlü borca sürükleniyoruz, olmayan parayı varmış gibi gösteriyorlar, o yüzden de bugün bu kadar zor zamanlar yaşıyoruz. Asgari ücret 2 bin 825 lirayken eşim benden 500-600 lira fazla alıyordu ama şu ankinden daha rahat geçiniyorduk. Bir yere gidebiliyorduk, her zaman olmasa da istediğimizi yiyip içiyorduk. Şimdi her şeyin en ucuzunu arıyoruz. Bir çay içmek, bir kahve içmek bir arkadaşımızla buluşmak niye bu kadar zor? Terazi zaten eşit değildi, şimdi iyice tepetaklak oldu.

Sabahtan akşama kadar evde yokuz, 250 lira elektrik faturası ödüyorum. Bir de Bakan çıkmış "500 liralık doğal gaz geliyorsa 2 bin lira olması lazım" gibi şeyler söylüyor, ceplerinden mi ödüyorlar koca bir milletin faturalarını? Hani doğal gaz vardı bu memlekette, peki bu kadar zam niye? Ne oldu Türkiye'de doğal gazın son durumu?

Biz hiçbir şey yapmıyoruz, kabulleniyoruz. Hatta son süreçte de seçim

var diye seçime bırakıyoruz. Gelsin biri kurtarsın diye bekliyoruz.

Madem zamları indirebilmeye dair vaatleri var, şimdi indirin de nefes alalım. Ben seçimlerde AKP'nin kaybedeceğini düşünüyorum. O kadar zor durumda ki KYK

borçlarının faizlerini sildi. Sırf seçim var diye yaptılar, yoksa AKP borç siler mi? Ancak borç yükler vatandaşa.

Bu memlekete fayda olacaksa biz de dahil olursak olacak. Bileyim ki birileri var, gelin hep birlikte değiştirelim diyor, yaparım. Çünkü o zaman bilirim ki çocuğumun geleceğine iyi bir şey bırakabileceğim. Bence hep beraber bu yalana dolana bu kez izin vermeyelim. Kuru vaatlere kanmayalım, herkesin eli cebimizde.

8 liraya kolisini aldığımız yumurta 60 lira olmuş, ekmeğe olmuş 5 lira, 5 buçuk lira.

Hiç kimse gelip bizi kurtaramaz. Bizim şimdiye kadar olan biteni düşünüp şapkamızı önümüze koyup bir değerlendirme yapmamız lazım. Hep birlikte altından kalkamazsak bu sefer hep birlikte altında kalacağız daha büyük bir enkazın.

Salcomp Xiaomi'den bir kadın işçi
Esenyurt/İSTANBUL

Bu memlekete fayda olacaksa biz de dahil olursak olacak. Bileyim ki birileri var, gelin hep birlikte değiştirelim diyor, yaparım. Çünkü o zaman bilirim ki çocuğumun geleceğine iyi bir şey bırakabileceğim.

Sendikalar işçinin yanında mı karşısında mı?

MERHABA Ekmek ve Gül okurları, ben Xiaomi Salcomp'ta çalışıyorum. Son zamanlarda ülke hareketli çünkü artık herkes dünden daha fazla dar boğazda, herkes bunaldı ve çözüm arıyor. Bizim fabrika sendikası bir fabrika ama bana sorarsanız sadece kağıt üzerinde sendika var. Sendika işçinin hakkını savunmalı, işçinin sorunlarına çözüm bulmalı, ön açıcı olmalı. Tabii bizim de sendikalara öğreteceğimiz şeyler olabilir bence. Ama bizi kimse ciddiye almıyor. Temsilciler var ama ben ne beni ne de arkadaşlarımı temsil ettiklerini düşünüyorum. Daha şeffaf ve çözüm odaklı temsilciler olmalıydı. Şahsen bana kimse sormadı temsilcilğe dair bir şey. Belki ben aday olurum, belki başka birini desteklerdim. Ama sendikalar işçilerin duşmanlığını, sakinliğini o kadar kendine mal ediyor ki dediğim gibi kağıt üzerinde kalan, bir şey sorduğunda geçiştiren bir yerde duruyor.

Bir işçi için sendika aslında çok önemli. Fabrika denilen yerde en çok işçinin emeği var. Sendika bize destek olmalı, yanımızda durmalı. Madem koşullar düşünüldüğünde işçiler sendikalaşmalı ama manevi anlamda işçilerin arkasında olmayan bir sendika anlayış olmalı. Sendika daha biz işçilerin ne istediğini bile bilmiyor. Bir sendika nasıl işçinin taleplerini bilemez? Nasıl işçinin taleplerine kulak tıklar? Sendika dediğim şey biz varsak var. Hastalanınca doktora giderim mesela, doktor tedavi eder, iyileştirir. Fabrikada bir sıkıntı olduğunda biz de sendikaya çok rahat gidebilmeliyiz. İnsanların bu sendikacılık anlayışıyla sendikalara güveni kalmadı. Herkes bir fabrikadan, işyerinden, sesini duyurmaya çalışıyor ve duyulduka bu halka büyüyor. Biz işçiler de fabrikalarımızda üzerimize düşeni yapmalı, birleşmeliyiz.

'İSTEYEN TEŞVİĞİ KABUL ETSİN, İSTEMEYEN DAVA AÇSIN' DİYEN SENDİKA

Bizim üyesi olduğumuz sendika Türk Metal Sendikası. İçeriye girecekleri zaman estiler gürlediler, 25 gün boyunca uğraştılar güya, halbuki tamamen işçilerin isteği olduğu için gelişti bu süreç. Ama içeri girince sesi soluğu kesildi. Şimdi 2 maaş teşvik vererek işten atıyorlar işçileri. Sendikada tık yok, sözlerine de güven kalmadı.

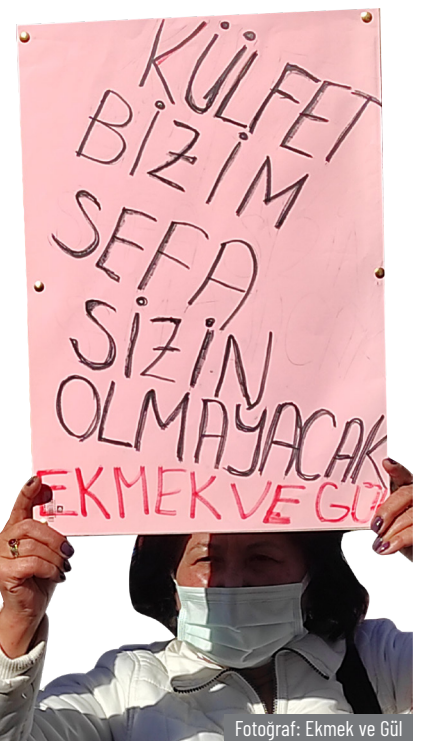
Sözleşmeleri, fabrikayla yürütülen her şeyi bizimle paylaşmalılar. İlla fabrikada bir kriz olmasına gerek yok sendikanın gelip işçileri bilinçlendirmesi için. Hatta temsilcileri arayıp

bulamayan arkadaşlar var fabrikada. Halbuki temsilciler ya da sendika işçinin ağzını açtığı yerde olmalı, soracağı her şeyi dinlemeli, çözüm beraber üretilmeli.

Geçtiğimiz hafta içinde işyerinde bir süredir süren işten atma meselesi çözüme kavuştu, güya! Sendika ve patron resmen el ele verip bir sürü işçiyi istifaya zorladı. Kimisine sorarsanız zorlama değil ama başka seçenek bırakmadılar. 300-400 civarı işçinin işten atılacağı zaten 1-2 aydır gündemde. İşten çıkarmalar olmadan önceki gün brütten hesaplanan teşvikler, ertesi gün netten hesaplanıp işçilere o ücret söylenince herkesin canına tak etti. Üretimi durdurduk. Sendika başkanı Mehmet Ali Akman geldi ama hiçbir işçinin sorduğu soruya yanıt vermedi, bizlere destek olmadı. Verdikleri cevapların hiçbirisi çözüme yönelik değildi. Sendika yöneticileri ellerinde tuttıkları bordrolardan güç alarak "İsteyen teşviki kabul etsin, istemeyen dava açsın" dedi. Aslında işçiyi resmen arada bıraktı, birçok insan parayı alıp gitmek zorunda kaldı, çünkü bir sonraki gün için ne barınma ne iş ne de maaş garantimiz var bu ülkede. Hiçbirimizin beklediği açıklama bu değildi.

Sendikadan hak ettiğimiz desteği görmedik. Şu an ne teşviki alan işçi mutlu ne de kalıp işine devam eden işçiler. Seçimi bize sunulmayan sendika temsilcileri de mutsuz olacaklar ki onlar da istifalarını verdiler. Umarım bu karşı karşıya kalınan son haksız durumdur ve son desteksiz kalışımızdır.

Salcomp Xiaomi'den bir kadın işçi
Esenyurt/İSTANBUL

MEVSİMLİK TARIM İŞÇİSİ KADINLARIN ÇİLESİ:

Kayısıdan fıncığa bir acı çalışma

Kıvılcım ETELYA
Malatya

Temmuz ayı Malatya için kayısı ayı demek. İlbaharda kayısı çiçekleriyle bezenen dallar bu mevsimde meyvesini veriyor, meyvelerin toplanması için hazır şekilde bekliyor. Bu yıl pıtraklanan kayısıları toplamak ve patik işlemini uygulamak yine mevsimlik işçilere düşüyor. Peki işçiler temmuz sıcaklığında ve zor şartlarda çalışırken döktükleri terin karşılığını alabiliyor mu, beslenme, barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılayabiliyor mu, karşılayabiliyorsa yeterli mi? Özellikle kadın işçiler ne zorluklar yaşıyor? Şırnak'ın Cizre ilçesinden Malatya'nın Akçadağ ilçesi Ören Mahallesi'ne çalışmaya gelen mevsimlik tarım işçisi kadınlar anlatıyor.

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

19 YAŞINDAKİ HÜLYA:
KOŞULLAR ZOR, İŞ ZOR,
GEÇİM ZOR

19 YAŞINDAKİ mevsimlik tarım işçisi Hülya Nayır lise mezunu. Liseden sonra okumaya devam etmeyi düşünmemiş. Okula erken başladığından okulu sevmemiş ve okumak istememiş. Hülya, "Kayısı işi zor, zahmetli bir iş. Sabah erkenden kalkıyoruz akşam kadar çalışıyoruz. Çadırda yatıp kalkıyoruz. Çadırda kalma koşulları epey zor. Lavabomuz var ama o da pek kullanışlı değil. Çok fazla sivrisinek var akşamları. Özellikle fırtına gelmediği

zamanlar sivrisinekler hep bizim çevremizde doluyor. Çok ısıyorlar. Kolonya kullanıyoruz ama hiçbir şekilde etki etmiyor" diyor. Sık sık elektrik kesintisi yaşadıklarından yakınıyor, "Buzdolabımız çalışmıyor. Bir komşuya götürcektik elektrik kesintisi olduğu için. Orada elektrik sorunu yokmuş. Ama götüremedik, çünkü işimiz yoğun" diye anlatıyor. Hülya kayısı ile çekirdeğinin birbirinden ayrıldığı "patik" işinin zor ve zahmetli olduğunu dile getiriyor. "Patik yerine tarlada silkeleme işinde çalışmak daha güzel. Ama tarladan gelene kadar banyo, duş sırası çok fazla oluyor. Özellikle erkekler sıra veriyoruz. Kadınlara gelene kadar akşam oluyor" diyor. Hülya son olarak "Ekonomik kriz özellikle bizi çok etkiliyor. Şu anki ekonomik koşullar yoksullar için çok zor" diyor.

18 YAŞINDAKİ ÇİÇEK:
PARMAKLARIMIZ ACIYOR

SOHBETİMİZE 18 yaşındaki Çiçek Nayır ile devam ediyoruz. Çiçek, "2 haftadır kayısı işinde çalışıyorum. Okula gitmiyorum, lisede bıraktım. Öyle gerekti, okulu sevemedim" diyor.

Yaptıkları işin zorluğundan bahseden Çiçek "Patik işi zor, tarlada silkeleme işi daha güzel, keyif alarak çalışıyoruz. İş yapmaktan

parmaklarımız acıyor. Bazen kayısılar çok kuru ve sert oluyor" diye konuşuyor.

Çiçek gelecekte beklentisini anlatıyor: "Çok da umutlu değilim. Şu anki durum hiç iç açıcı değil. Zamlar çok etkiledi bizi. Zaten bu yüzden geldik işe yoksa memleketimizi bırakıp gelmeyi hiç istemedik. Memlekette markette çalışıyordum ancak ailemin iş bulma olanağı olmadı. Kayısı işi bittikten sonra 2 aylığına fıncık işine gideceğiz. Sonra da memleketimize döneceğiz." Uzun saatler çalışarak, zahmetli bir iş yaptıklarını ancak kazançlarının yeterli olmadığını ifade eden Çiçek, "Kadınlar için bu işi yapmak daha zor oluyor. Kadınlar haklarını arasın" diyerek sözlerini sonlandırıyor.

MAKBULE: GEÇİNEMEDİĞİMİZ İÇİN
BURAYA GELMEYE MECBURUM

MEVSİMLİK işçilerin günlük temizlik ve yemek ihtiyacını karşılayan Makbule Aytış ile konuşuyoruz bu sefer. Bize ana dili olan Kürtçe'de yanıt verirken oğlu da onun söylediklerini Türkçeye çeviriyor.

4 yıldır bu işi yapan Makbule işinin zor olduğunu ancak geçinemediği için bu zorluğa katlanmak zorunda olduğunu anlatıyor. Makbule, "8 tane çocuğum var. Eşimin böbreğinin yarısı çalışıyor yarısı çalışmıyor. Fazla bir iş yapamıyorum, şu an evde oturuyorum. Geçim derdi çok zor, çocuklarıma bakmak ve onları okutabilmek için bu işe katlanıyorum. Kayısı işi bittikten sonra yine ailecek fıncık işine gideceğiz. Geçim zorluğu böyle olmaya devam ederse sürekli geleceğiz gibi görünüyor" diyor. Makbule son olarak "Geleceğimi hiçbir şekilde göremiyorum. Böyle her yıl kayısıya, fıncığa gidebileceğimi göremiyorum. Geçinmek zor olduğu için, memlekette iş olmadığı için, eşim de çalışmadığı için, memlekette fabrika gibi yerler olmadığı için çocuklarımız da çalışmıyor. Mecburen her yıl bu işlere gelmek zorundayım" şeklinde konuşuyor.

AMİNE İÇ MİMAR, HATİCE
HEMŞİRE OLMAK İSTİYOR

LİSEYE henüz geçiş yapan 14 yaşındaki Amine Aytış ise "Kayısı işine ilk defa geliyorum. Bence çok zor bir iş hele de benim için. Çünkü belim çok fazla ağrıyor" diyor.

Çadırda yaşama koşullarından bahseden Amine, "Banyo var ama tuvalet portatif yapıldığı için biraz sıkıntılı. Daha düzgün bir şekilde olmasını isterdim. Mesela

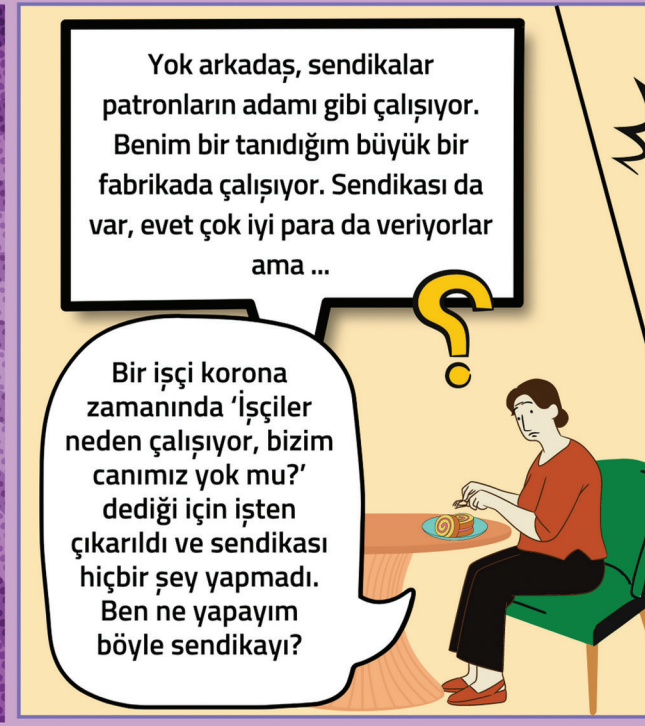
çelikten olsaydı daha güvenli olurdu. Bir de akşamları çok fazla rüzgâr esiyor, çadır uçacakmış gibi geliyor bazen" diyor Amine, okulu çok özlediğini belirtiyor. Gelecekte umutlu olduğunu söyleyen Amine, "İç mimar olmayı düşünüyorum. Mesleğe girip annelere bakmak istiyorum. Her ne kadar zor koşullarda okusam da buraya gelip zor koşullarda çalışsam da geleceğe dair umudum var hâlâ" diyor.

Son olarak konuştuğumuz 16 yaşındaki Hatice Aytış ise "4 senedir kayısıda çalışıyorum. Aileden 5 kişi çalışıyoruz. Kazandığımız yevmiye ihtiyaçlarımızı karşılamak için yeterli değil. Burada kazandığımız yevmiyeleri okul masraflarımıza harcıyoruz, evin ihtiyaçlarını gideriyoruz. Aldığımız ücret yeterli değil, kişisel ihtiyaçlarımızı karşılayamıyoruz" diyor Hatice ise hemşire olmak istiyor.

SENDİKA MI? O DA NE?!

Kuru bir maaşla geçinemeyince mesai manyağı olduk. Hadi bir gün dinlenelim desek, bu defa da göze batıyorsun. Ustaların gözdesi, çok mesai yapan işçi oluyor. Fazla mesailerle 12 saati bulan çalışma saatleri aynı metal fabrikasında çalışan Elif ve Güler'i yıldırılmış. Fabrikada yaşanan elektrik kesintisinden dolayı mesailerini iptal olan kadınlar, yanlarına bir de Rabia'yı alıp servis güzergâhı üzerinde bir çay bahçesinde oturuyorlar. Sohbet dönüp dolaşıp fabrikadaki çalışma koşullarına geliyor.

Zorluklar, işsizlik kaygısı, gelecek korkusu bir yandan sendikaya soru işaretleriyle yaklaşmalarına sebep olurken bir yandan da örgütlenme, sendikalı olmanın gerekliliğini de düşündürüyor onlara... Elif de Güler de Rabia da tartışmaya devam ederken Türkiye'nin farklı illerinde gerçekleşen işçi direnişlerinden de öğrenerek sorularına yanıt bulacaklar.

Batı Çıkışı özgürlüğe mi, bireysel kurtuluşa mı?

Pınar ÇETİNKAYA
İzmir

Mohsin Hamid'in Türkçeye Batı Çıkışı (Exit West) olarak çevrilen kitabı, sömürge sonrası edebiyat külliyyatının önemli eserlerden biri. 2007 yılında çıkan kitap adeta günümüz mülteci sorununa ve mültecilerin yaşamına ışık tutuyor. Kitap iki ana karakter olan Nadia ve Saeed'in ilişkileri ve ülkelerinde yaşanan iç savaş sonucu Avrupa ve Amerika'ya uzanan mülteçilik hikayesini anlatıyor. Diğer taraftan her iki karakterin hayatlarında nasıl değişimler geçirdiğine de mercek tutuyor.

Anlatı dini kuralların daha doğrusu normların etkili olduğu, daimi bir kaotik atmosfere sahip isimsiz bir coğrafyada geçiyor. Bugün nasıl ki mülteciler insan kaçakçıları aracılığıyla çoğunlukla deniz yoluyla Avrupa'ya ulaşmaya çalışıyorsa, kitapta da yazar kapı metaforuyla bu geçişleri anlatıyor ve bu metafor sayesinde aslında bir eşikten geçip başka bir mekana ulaşan insanların temel ihtiyaçlarını giderme ve barınmanın ötesine geçip, bireysel ve insani değişimlerini ele alıyor.

Saeed'in annesi evlerindeyken pencereden gelen bir mermiyle hayatını kaybettikten sonra ülkede sıkıyönetimden, kaosa her şey hakim olunca ve güvenli bir gelecek umudu kalmayınca bu ikili de o kapılardan birini dener ve ilk durakları Mykonos'ta kocaman bir mülteci kampı olur. Hikayeleri Londra'dan, California'ya kadar çeşitli mülteci kamplarında, işgal evlerinde farklı milletlerden mültecilerle kesişir.

İKİLİ BİR YAŞAM

Ben ise bu yazıda özellikle kitabın başka bir yönüne odaklanmak istiyorum: Muhafazakâr bir toplumda kadının özgürleşme çabalarının olabildiğince uç noktalara ve bireysel değişimlere sürüklenmesi.

Nadia sigorta şirketinde çalışan genç bir kadındır. Yazar Nadia'yı siyah çarşaf giyen, muhafazakâr bir aileden gelen ancak özgürlüğünün pe-

Mohsin Hamid'in Batı Çıkışı'ndaki ana karakter Nadia gerçekten özgürleşebilmiş bir mücadele kadını mı yoksa, yazarın belki de niyetten bağımsız radikalleştirdiği bir kadın mı?

şinde olan mücadelecisi bir kadın olarak karşımıza getirir. Bunları yaparken ortaya koyduğu temel özelliklerden biri Nadia'nın okulunu bitirdikten sonra tek başına bir eve

çıkması, ailesiyle bağlarını koparmasıdır. Çünkü o toplumda evli olmayan genç bir kadının tek başına yaşaması hoş karşılanmaz malum sebeplerden. Uzun süre ev arayan Nadia en son ev sahibinin kadın olduğu, çatı katı bir yaşam alanı bulur kendine.

Buraya kadar her şey çok doğal, ihtiyaç ve haklar çerçevesinde dururken, Nadia'nın evine misafir olduğumuzda nasıl ikili bir yaşam deneyimlediğini görürüz. Nadia eve girer girmez siyah çarşafını çıkararak, altında kot pantolonu, üstünde rock grubu tişörtüyle şarap yudumlayan, Amerikan rock plakları dinleyen 'Batılı' genç bir kadına dönüşür. Saeed'i evine çağırdığında balkondan ona bir çarşaf atıp eve kadın kılığında sokarak toplumdan ve ev sahibinden kurtulmanın yolunu bulmuştur.

Mohsin Hamid, kamu ve özel alan ayrımını vermeye çalışarak kadının sınırlanmışlığına özel alanda bir çözüm arar gibidir. Amacı ailesine karşı görevleri olan, eşi ve çocukları için yaşayan geleneksel kadın profili yerine kendi yaşantısına odaklanmış, bağımsız

bir karakterle bu durumu terse çevirmektir belli ki. Ancak problemleri duralar birçok nokta var bu çevrilişte.

Saeed reklam firmasında çalışan, akademisyen bir ailenin çocuğu olarak toplumun en ileri bakış açılarına sahip olsa da yine de geleneksel aile yapısına da eğilimlidir. Nadia ile tanıştıklarında karşısında siyah çarşaf giyen ancak inancı olmayan, asla dua etmeyen, evlilik öncesi cinsel ilişkiye dair olabildiğince özgür olan bir kadın görünce şaşırır. Neden bu çarşafı giydiğini sorduğunda ise Nadia bunu erkeklerle, polislere karşı bir gard olarak giydiğini belirtir. Aslında kendini korumayı bilen, ayakları üstünde duran bir kadın profili vardır karşımızda ama oldukça uysal bir erkek karakter karşısında bu kadar radikal bir kadın karakteri yaratması Nadia'nın iyice sivrilmesine sebep olmuştur. Özgürleşme çabalarının o toplum nezdinde uç diye tanımlanacak eylemler ve tercihlerle birleşmesi, aklıma bu kurguda gerçekten kadının özgürleştiğini mi izliyoruz yoksa özgür kadının marjinalleşmesinin yaklaştığını mı görüyoruz sorusunu akla getiriyor.

DUVARLAR İÇİNDE KALAN ÖZGÜRLÜK

Saeed'in annesi öldükten sonra ve ortalık birbirine girip, güvenlik kalmayınca Saeed, Nadia'nın yanına taşınmasını ister ve o da kabul eder. Saeed Nadia'yı eşi Saeed'in babası ise gelini gibi görür; resmi olmayan bir evlilik

yaşantısı denebilir her ne kadar tehlikeli koşullar tetiklemiş olsa da. Kapılardan geçmeden önce babası Saeed'i, Nadia'ya emanet eder, Nadia bunu kabul etmek istemese de boyun eğer. Bu durum, zor koşullarda dayanışmayı sürdürmek gibi gözükse de Nadia karakterinin nasıl boyun eğmek zorunda kaldığını göstermektedir. Ne yazık ki Nadia'nın özgürlüğü kendi evinin duvarlarının arasında kalır, toplumsal yaşantısında kendi içindeki cenderede sıkışır.

Saeed köklerine bağlı kalmaya çalışsan, bir gün evine dönmenin hayalini kuran bir adamken, Nadia sürekli yer değiştirmek isteyen biridir ve o özel alandaki yaşamını kurabileceği bir yere doğru erişir. Karakter gelişimi açısından Nadia hiçbir toplumun kurtuluşu ile ilgilenmez ikisi dışında, sonuçta doğru da kendi dışındadır. Bu yüzden, ikinci geçtikleri kapı olan Londra'da bir evdeki mülteci toplumunun muhafazakâr olması, işlerin farklılaşması, kendi benliğiyle var olmada zorlanması California yolculuklarının sebeplerinden biri gibi durmaktadır. Özellikle "özgürlükler ülkesi Amerika"da yeni bir kamp seçilmesi tabii ki tesadüf değil. Bireysel kurtuluş ve özgürlük mücadelesi, özellikle kadının nasıl özneleneceğine ilişkin tartışmaların da tarihsel olduğu Amerikan feminizmi düşünülünce yerinde bir seçim! Mültecilere yardımcı olan gönüllüler ve varabilen mültecilerden oluşan bir komün denebilir burası için. Ama bu komün biraz daha anarşist bir eğilimdedir, birlikte pişirelim, yiyelim, yaşayalım; dünyanın kalanını bırakalım Amerika'nın kalan kısmının esamesi bile okunmaz. Ve Nadia burada yapmayı sevdiği "uç" eylemler için zemin bulur, kendini daha mutlu ve özgür hissediyor. Şimdi tekrar sormak istiyorum Nadia gerçekten özgürleşebilmiş bir mücadele kadını mı yoksa, yazarın belki de niyetten bağımsız radikalleştirdiği bir kadın mıdır?

Mohsin Hamid, bir mülteci deneyimi açısından değişenin sadece ekonomik ve toplumsal koşullar olmadığını, tüm o karmaşaların altında duyguların, kişisel çıkmazların da değiştiğini farklı bir perspektifle sunmuş. Ve sunarken elbette İngiltere'deki mülteci kampı örneğiyle dünyaya ciddi bir eleştiri de vermiştir. Bu bakımdan, kesinlikle tavsiye edebileceğim akıcı ve keyifli bir kitap. Ancak Nadia'nın varoluş mücadelesini okurken belki benim gibi kimilerimiz de eleştirmeden geçemeyecektir.

Kadınlar her yerde yaşamak için sokakta!

MEKSİKA: LUZ RAQUEL PADİLLA'NIN YAKILMASINA ÖFKE YAĞDI

MEKSİKA'da 35 yaşındaki Luz Raquel Padilla, baylılıktan sonra bir parkta yakıldı. Zapopan şehrindeki kadın cinayetini ülke genelinde kadınlar, sokağa çıkarak protesto etti.

11 yaşında otistik bir oğlu olan Padilla, engelli ailelerin birbirine destek olduğu "Yo cuido México" (Meksika'yı Koruyorum) grubunun da bir üyesiydi.

Padilla, Mayıs ayında yaşadığı binaya çizilen ve "Seni canlı yakacağım" diyen duvar yazısını Twitter hesabından paylaşmıştı. Padilla ayrıca tweetinde, "Bana ya da aileme bir şey olacağı korkusuyla daha ne kadar yaşamak zorundayım? Diğer yandan zarar vermekle tehdit eden kişi ise daha çok zarar verme potansiyeliyle özgür bir şekilde şehirde dolaşiyor" demişti.

Padilla'nın cenazesine çok sayıda kadın katıldı. Konuşmalarda, kadın cinayetlerinin engellenmesi istendi, üzerine düşeni yapmayan sorumlulara tepki gösterildi.

Meksika'da 2021'de resmi verilere göre kadın cinayetleri en yüksek düzeye çıktı, 1004 kadın öldürüldü.

Fotoğraf: Unsplash

ÜRDÜN: ŞİDDET 'AİLE İÇİNDE'

CEZASIZLIK HADSAFHADA!

KADIN cinayeti vakalarının artmasıyla birlikte kadınlar şiddete karşı önlem alınması, kadınların şiddete karşı korunması için yasal reform çağrısında bulunuyor. Ülkede artan kadın cinayetlerine karşı ses çıkarmak için çarşamba günü Ürdün parlamentosu önünde kadınlar sessiz oturma eylemi düzenledi.

21 yaşındaki Iman Rashid'in Amman'daki üniversite kampüsünde vurulmasından ve 20 yaşındaki Ürdünlü bir kadının kocası tarafından bir otoparkta 15 kez bıçaklanarak öldürülmesinden kısa bir süre sonra, başkent Amman'ın güneyindeki Karak'ta bir kadının kocası tarafından adliye binası önünde bıçaklanması eylemlerin fitilini ateşledi.

Kadınlar, Ürdün parlamentosundan şiddetle mücadele için uygulanabilir yasalar çıkarmasını ve kadınlara karşı işlenen suçların faileri için "kamuya açık, şeffaf ve acil" hesap verebilirlik önlemleri almasını talep ediyor.

Gazeteci Husseini, MEE gazetesine verdiği görüşte, failerin birbirinden öğrendiğini belirtti ve kadın cinayeti davalarında mahkemelerin kararlarını şeffaf bir şekilde vermesinin önemine "İnsanların bir suç işlediklerinde cezalandırılacaklarını bilmeleri gerekiyor" diye değindi.

Husseini ayrıca Ürdün Ceza Kanunu'nda yer alan ve bir aile üyesinin başka bir aile üyesinin suç işlemesi durumunda yasal haklarından feragat etmesine olanak tanıyan ve genellikle kadın cinayeti ya da toplumsal cinsiyete dayalı şiddet

failinin cezasının azaltılmasını sağlayan hükme de atıfta bulundu: "Biri kızına saldırırsa ve sonra erkek kardeş gidip suçlamaları düşürürse, o zaman bu kadını kim koruyacak? İnsanların birbirleri hakkındaki suçlamaları kaldırmasına izin veremezsiniz; koruma nerede?"

Ürdün'de aile içi ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddete ilişkin 2017-2018 Nüfus ve Aile Sağlığı Araştırmasından elde edilen en son istatistikler, 15-49 yaş arasındaki kadınların yüzde 25,9'unun kocalarından fiziksel, cinsel veya duygusal şiddet gördüğünü doğruluyor.

Ankete göre, fiziksel ya da cinsel istismara uğrayan kadınların sadece yüzde 19'u yardım istemiş ve sadece yüzde 3'ü polis, doktor ya da avukat gibi hizmet sağlayıcılara şikayette bulunmuş.

Kadın örgütü olan Takatoat kolektifi üyesi Saket, "koruma sisteminde tam bir reform" yapılması gerektiğini, kadınların tehdit veya istismara maruz kaldıklarında izleyecekleri adımların netleştirilmesi ve aile içi şiddet mağdurları için "kadınların kendilerini alıkonulmuş değil, korunmuş hissettikleri, özgürlüklerini ve haklarını kullanabildikleri" daha fazla sığınmaevi olması gerektiğini söyledi.

Ürdün'de hükümet tarafından işletilen beş kadın sığınmaevi, "hapishane benzeri" muameleleri ve buralardan yararlanan kadınların dışarı çıkmalarını engellemeleri nedeniyle geçmişte eleştirilerek maruz kalmıştı.

SUDAN: EKMEK, ÖZGÜRLÜK VE EŞİTLİK!

HARTUM'da genç kadınlar kadına yönelik şiddeti, tacizi, politik kadınların devlet yetkilileri tarafından taciz edilmesini protesto etti. Yürüyüşe katılanlar, kadınların hem kamusal hem de özel alanda maruz kaldıkları tacize, şiddete tepki gösterdi. Kadınlar ataerki düzeni, kadınları tacize mahkum eden politikaları ve "erkeklerin vesayetini" protesto eden pankartlar taşırken "Ekmek, Özgürlük ve Eşitlik" sloganı attı.

ABD:

HEMŞİRELER GREVDE!

KAİSER ruh sağlığı çalışanları 15 Ağustos için son grev tarihini belirleyen Buffalo Gazi İşleri hemşireleri greve gitti.

Yaklaşık 400 hemşire geçtiğimiz salı New York, Buffalo'daki Buffalo Veterans Affairs (VA) Tıp Merkezi sağlık çalışanları, ağırlaşan geçim sorunu, personel yetersizliği ve tahammül edilemez çalışma koşullarına karşı mücadele etmek için greve gitti.

National Nurses United (NNU) üyesi olan Buffalo VA hemşireleri, tükennmişliğe yol açan, personel sayısını azaltan ve hasta bakımını baltalayan 20 saatlik yorucu vardiyalara karşı çözüm bekliyor...

Fotoğraf: National Nurses United/Facebook

Yolun sonu hep çukur değil!

İlknur HAYLAZ
Esenyalı-İstanbul

Akran baskısı, erken yaşta evlilik, eğitimden uzaklaşma ve çeteler... Bunlar gençliğin yaşadığı sorunlar. Önceki Ekmek ve Gül sayılarında Kutu Park'tan bahsetmişim. Gençlerle birlikte bu sorunları ve Esenyalı Mahallesi'ni değiştirmeye Kutu Park ile başladık.

Kutu Park Esenyalı Mahallesi açısından gençlerin itildiği uyuşturucu, akran zorbalığı, şiddet çukurunun bir metaforu haline geldi. Biz de gençler olarak o çukurlardan çıkabiliriz demek için Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği olarak parkta takılan gençlerle etkinlikler yapmaya karar verdik.

Kutu Park'ta bir açık hava sineması düzenlemek için hazırlık yaptığımızda, parkta sürekli vakit geçiren 13 ila 15 yaş arasındaki kimi gençler "Kutu Park bizim evimiz, buraya bizden başka kimse giremez" diyerek etkinliği engellediler. Aileleri, çocukları ve bizleri oradan göndermek için torpil patlatıp korkutmaya çalıştılar. Biz ise

gençlere ulaşmanın farklı yollarını bulmaya devam ettik.

EVLİLİK KURTULUŞ GİBİ GÖRÜNÜYOR

Mahallede çok yaygın bir biçimde gözlemediğimiz bir durum var. Yaşları daha 17 olmasına rağmen genç kadınlar evlilik hayali peşinde koşuyorlar. "İyi bir üniversiteye gidemeyeceksem, kötü bir üniversiteye gidip parayı boşuna harcamaya gerek yok" diye düşünüyorlar. Çünkü aileleri sürekli olarak "Sen bir yüksün" diyor. Böyle olunca da genç kadınlar, evliliği ailenin baskısından, ekonomik zorluktan bir kurtuluş olarak görüyor.

Biz de dernekte Sosyolog Birgül Avdan eşliğinde akran baskısı ve erken yaşta evlilik ile ilgili bir etkinlik düzenledik. Genç kadınlar olarak attığımız bu ilk adımın Kutu Park'a alternatif oluşturacak bir çözümün parçası olduğunu düşünüyoruz. Daha fazla etkinlikler düzenleyerek, gençler olarak doğru anlamda birlikte hareket edebileceğimizi, birbirimize eziyet etmeden, yan yana bu etkinliklerde akran zorbalığı uygulayan, maruz kalan, evliliği bir kurtuluş olarak gören arkadaşlarımıza göstermeye çalışacağız.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

BU GENÇLER NASIL OKUYACAK?

"HER şeyin başı eğitim" sözünün bu kadar yaygın olduğu bir ülkede, gençlerin okumasına bile izin verilmiyor. Üniversite tercih dönemindeyiz. Çevremizdeki gençler "Keşke üniversite kazanmasaydım okumak istemiyordum. Bu ülkede okuyunca ne olacağım ki, boşuna para gidiyor" diyor. Aileler, "Çocuğum okusun, okutmak için elimden gelen her şeyi yaparım. Ama bu ekonomik sıkıntılar varken çocuğumu nasıl okutacağımı bilmiyorum" diyor. İki tarafa da hak veriyorsun. O zaman haksız olan taraf kim? Aileler haklıysa, çocuklar haklıysa, kimler haksız? Bizlere, gençlere, ailelere haksızlık yapan bu sistem.

Bu sistem liseli gençlerin akıllarına bile okulu bırakıp işe girmeyi koyuyorsa bizim el ele verip bu sistemi yok etmemiz lazım. Gençler yok olursa, Türkiye'nin bir geleceği olmaz. Geleceğimiz yok olur. Hep diyorum ve demeye devam edeceğim bizim yapmamız gerek tek şey: örgütlü bir şekilde mücadele etmek.

Üniversite sınavı mı, hayatta kalma sınavı mı?

TÜRKİYE'de öğrenci olmak bütünüyle zor, sınava hazırlanmak ise en zoru. Hele bir de kadınsan... Sürekli "Kazanamazsan zengin koca bulursun" esprileri, "Bu bölüm kadınlara göre değil" görüşleri ile iyice zıvanadan çıkan, depresyona sokan, stresten saç döktüren, asosyallığe iten durumları bu sene bizzat yaşamış biri olarak yazıyorum bu satırları.

Geçen senenin ağustos ayında, babamın maddi zorluklar yüzünden zor yazdırdığı dershaneye gitmem ile zor süreç benim için başlamıştı. Dershaneye para verdiğimiz halde bir de kitaplara her hafta 150-200 TL gitmeye başladı. Kafamda dönen şu sorular beni stresten okuduğumu anlayamamaya itti: "Ya kazanamazsam?", "İş bulamazsam?", "Yeterince para kazanamazsam?"

ÜSTÜNE BİR DE GÜVENLİK KAYGISI

Etüt saatleri uzadığı zamanlar dershaneden akşam 10'da çıkıp, bir de eve dönüş saatinde tacize uğramamak için eve son hızıyla gitmeye çalışınca, güvenliğimden daha çok şüphe edip, dershaneye gitmek istemediğim bir dönem olmuştu. Her gün başımda bana bağırp, dershaneye gitmediğime kızan aileme hak versem de bu anksiyete beni öldürüyordu. Ne derslerime ne de sos-

yal hayatıma odaklanabiliyordum. Ha bir de ben asla gidip de korktuğumu birine söyleyecek biri değilim. O yüzden annemle babama bu konudan hiç bahsetmedim. Çünkü kendim hallededim, böyle büyüdüm. Cinsiyet kalıpları bana her zaman saçma gelmiştir. O yüzden biri bana, "Eve gidince haber ver" dediğinde bile kavgaya çıkaracak kadar abarttığım bir dönem de oldu. Hepsi de aynı döneme denk geldi.

Sürekli sinirim son demindeydim. Artık YKS sınavına hazırlanma serüvenim ders çalışmaktan çıkmış, hayatta kalma sınavına dönmüştü. Özellikle şunu hatırlıyorum: Çıkış saatinde acele bir şekilde minibüse binip en erken saatte eve gitmeye çalışıyor, bir de kapüşonumla saçlarımı kapatıp, erkek gibi gözükmeye çalışıyordum. Ne kadar acınası değil mi?

TEPEMİZDEKİ 'İŞSİZLİK' BASKISI

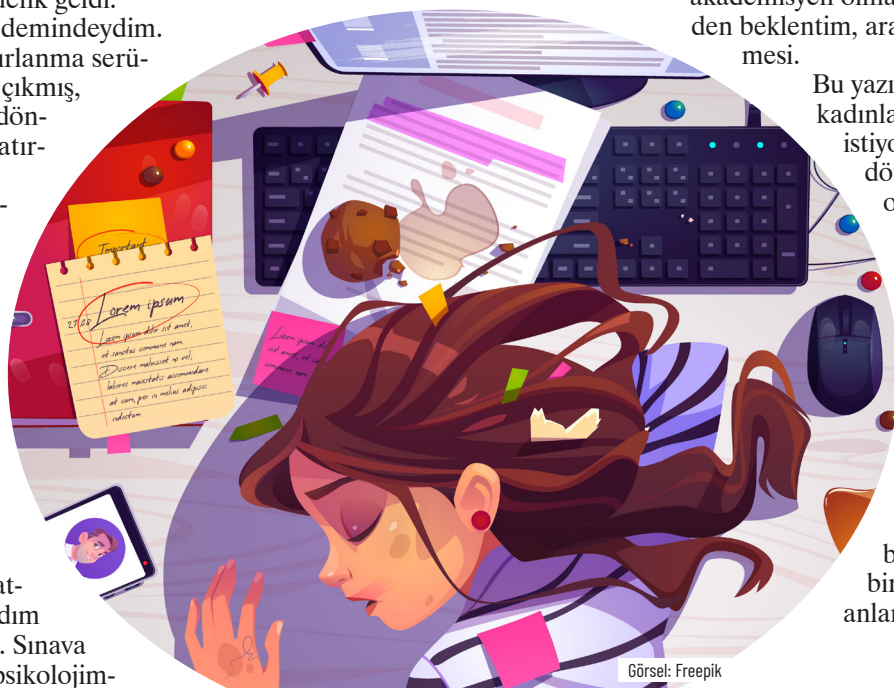
Annem aşırı sinirimi fark edip beni bir psikiyatrive götürdü. İlaça başladım ve hayat kalitem düzeldi. Sınava son bir ay kala düzelen psikolojim-

le ne kadar çalışabiliyordum, o kadar çalıştım. Ve sınava girdim. Her şey bitti diye sevinirken açıklanan sonuçlarla yığılmaları görünce hepimizin emeği çöp oldu. Ve kimse de sorumluluk almadı. Her şeye rağmen tercih yapmak istiyordum. Yılladır ilgilim olan biyoloji biliminin tercih etmek istedim. Ay demediler mi "işsiz kalırsın" diye. E ne yapayım ben?

İş konusuna gelince, bir kadın olarak ikinci tercih olarak görülmek beni rahatsız eden bir durum. Mesela bir bilim dalı okumak istiyordum. Ama ülkemizde bilim insanlarına 'bilim adamı' diyen kişiler yaşamaya devam ediyor. En kıyırından mühendisliklerde bile erkek eleman arayışı daha fazla, bunlar da gözümü korkutmuyor diyemem. Kendim için beklentilerim, biyoloji okuyup, akademisyen olmak. Eğitim sisteminden beklentim, arada bir durup dinlemesi.

Bu yazıyı okuyan tüm genç kadınlara şunları söylemek istiyorum: Evet iğrenç bir dönemde, güvensiz bir ortamda ve adaletsizliklerle dolu bir şekilde yaşıyoruz. Düşüncem kesinlikle şu yönde, biz kimşenin ayak işini yapmaya gelmedik dünyaya. Eşinin kirlilerini yıkayıp, yemeğini yapma gibi bir zorunluluğun yok. Temel yaşam becerilerinden yoksun birine katlanmanın da anlamı yok.

İrmak TİMUR
Bakırköy/İSTANBUL

Görsel: Freepik

Bu hayatı ben seçmedim, ama değiştirecek olan benim!

Nevruz MERSİN
Esenyalı-İstanbul

Derneğin kapısının önünden daha önce de birkaç kere geçtim aslında ama içeri girmeye cesaret edemedim. En sonunda bir yerden başlamalısın diyerek girdim içeri.”

Bunlar Aslı'nın sözleri. Boşanma sürecinde olan Aslı'nın davasını dernek Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği olarak yakından takip ediyoruz. Tüm zorluklara rağmen sonunda açabildiği davasının ilk duruşması 3 ay sonra görülecek.

Çiftçilik yaparak geçimini sağlayan bir ailenin 4 çocuğundan biri o. 16 yaşında babasının ölümünden sonra başlamış hayatın zorlukları o ve ailesi için. Yaşadığı köyde okul olmadığından ablasıyla beraber kasabada bitirmiş ilkokulu. Annesinden uzakta başkalarının evinde yaşamak zor geldiği için ilkokul bittikten sonra köye dönmüş.

'LAF OLUR' DİYE BAKKALA BİLE GİDEMEMEK

“16 yaşındayken babamı şeker hastalığından kaybettik. Abim asker-deydi. Akraba ve çevre baskısı o kadar artmıştı ki bakkala gittiğimizde bile kolumuzdan tutup eve getirip anneme ‘Kızınızı çıkarmanın sokağa laf olur’ diyerek namus bekçiliği yapıyordu herkes.” Aslı'nın bu bahsettiği, köy yerinde kadın olmanın getirdiği zorluklardan yalnızca biri.

Bir süre sonra evin geçimine katkı sağlamak için tekstilde çalışan Aslı'nın üstündeki baskı işe başladıktan sonra biraz azalmış: “Yaklaşık 3 yıl sigortasız çalıştım. Ama kendi paramı kazanmak o kadar iyi hissettirmişti ki. İlk maaşım ile eve bir sürü şey almıştım.”

Abisinin evlenmesiyle yaşamında yeniden tüm dengeler değişmiş. Hiç tanımadığı yengesinin erkek kardeşini bir anda hayatının orta yerinde buluvermiş. Gördüğü ilk günden beri kendisini taciz eden bu adamdan bugün halen kurtulmaya çalışıyor: “Ya ailesini gönderiyordu ya da çevrede ‘birlikteyiz’ diye dedikodu çikartıyordu. Sürekli haber gönderip benimle evlenmenin yollarını deniyordu. İş çıkışı gittiğim evimde söz kesme merasimi içinde buluyordum

Görsel: Evrensel

kendimi. Öyle ki bir keresinde kadınlarla erkeklerin ayrı oturmasını fırsat bilip arabulucunun da üç kağıtçılığıyla yüzüğü evimize bırakıp gitmişlerdi. Ailem bana asla baskı yapmadı hep son sözü bana bıraktılar ama onlara da ayrı ayrı ‘Aslı istiyor’ diyen arabulucunun oyununa geldiler.”

Her defasında bir şekilde bu durumdan kurtulan Aslı bir sabah başına geleceklerden bihaber işyerinin yolunu tutmuş: “Bir araba durdu önümde, toplam 3 adamın beni zorla arabaya bindirdiklerini hatırlıyorum, bir de yanımda geçen polis arabasının ışığını.” Kaçırılan Aslı 3 gün boyunca yaşadıklarının travmasını halen atlatamamış, “Beni evlenmeye ikna etmek için etmedikleri işkence kalmadı” diye anlatıyor. Aslı'yı 3 gün boyunca bulamamış ailesi onu, sonra tesadüfen bulunuyor Aslı ve şikayetçi olması üzerine adam tutuklanıyor.

AİLE BASKISI PRANGALARI TAKTI

“Abimin evliliği bozulmasını diye ben adı evlilik olan bu ızdırap dolu yaşama mahkum edildim.” Bu ağır cümle, kendisine işkence eden adamın “akrabası” olması nedeniyle yaşadığı baskıyı, şikayetçi olduğu için

tutuklanan adamla cezaevinde nikah kıymaya uzayan hikayesinin ağırlığını seriyor ortaya: “Yalnızca kağıt üzerinde sırf tutukluluğu bitsin diye attım o imzayı. Onun özgürlüğü benim tutsaklığım oldu.” Aylar boyunca görmemiş evlendiği adamı. “Kurtuldum” demiş ama olmamış. 7 ay sonra geri gelince nikahlı olduğu adamın kollarına itmişler Aslı'yı: “Halbuki sadece cezaevinden çıkacaktı sonra bitecekti. Ama öyle olmadı.”

'BİR GÜN BU ADAMDAN KURTULACAĞIM'

“Artık gerçekten evlendiğimi ve beraber yaşayacağımı anladıktan sonra Antalya'nın yolunu tuttuk. Uzun süre orada yaşadık. İkimiz de çalışıyorduk. O elektrik işi yapıyordu ben ise tekstilde çalışıyordum. Çalışmak bana iyi geliyordu. ‘Bir gün bu adamdan kurtulacağım’ diyordum o yüzden çocuğum olsun istemiyordum. İstemeden de olsa gebe kaldım. İlk gebeliğimde düşük yaşadım. Buna üzülmemiştim açıkçası. Fakat bir süre sonra yine gebe kaldım. İlk çocuğumu memleketimde ailemin yanında doğurdum. Çocuğu olsun diye can atan adam gebeliğimden doğum sürecine yalnızca birtakım ihtiyaçları karşılamakla sorumlu bir

görevli gibi davranıyordu.”

Doğumundan hemen İstanbul'a taşınmışlar. Sorunlar da yüklenip İstanbul'a gelmiş beraberlerinde. İkinci çocuğunun doğumu sonrasında aşağılamalar, küçük düşürmeler, hakaretler, psikolojik baskılar, üzerine yürümeler... Yutkunuyor bunları anlatırken, detay vermekten çekiniyor: “Ha bir de aileme bunları anlattığımda ‘Seni dövmüyor, alkollü almıyor, kumarı yok, kocandır. Otur, bir şey olmaz’ dan başka bir şey duymuyorum. Üzerime yürüyüp boğazımı sıkıyor ama tokat atmıyor diye şiddet görmüş sayılmıyor muyum ben?”

'ALDATTIĞINA DAİR KANIT BULMAM KURTULUŞ FERMANIM OLDU'

“Benim yıllarım böyle geçti, taa ki onun hayatında bir şeyler ters gitmeye başlayınca kadar. Bu mahalleye taşındık 1 yıl önce. Ben tavrından hayatında başka biri olduğunu anlamıştım ama elimde bunu açığa çıkaracak hiç kanıtım yoktu. Kanıt bulmam kurtuluş fermanımdı. Buldum da. Bir gece telefonuna gelen mesajla günlerce eve gelmeyişlerini, evi otel gibi kullanımının sebebini öğrenmiş oldum.” Eşinin bu olaydan sonra kendinden boşanmak istemesi Aslı için bulunmayan bir fırsata dönmüş.

En az zararla bu evlilikten kurtulmanın yollarını aradığı bu süreçte nasıl hareket edeceğini bilmeyerek başvurdu derneğe. Boşandıktan sonra çocuklarının sürünmesini istemiyordu. Tek istediği evlendikten sonra aldıkları ev ile çocuklarının nafakasıydı. İlk başta karşılıklı kabul edilmişti her şey. Ama iş resmi boyuta gelince anlaşmalı boşanma yerini geçişmeliye bıraktı. Zorlamalar ve eve istediği gibi girip çıkmalar başlamış, Aslı bu süreçte tehdit edilmiş, kendisinin korunması için çıkartılan uzaklaştırma ihlal edilmişti. Korkuyordu Aslı, bir yandan ama bir yandan da derneğin varlığı onu rahatlatıyordu: “Ben daha önce bu dernek gibi bir yerle karşılaşıyordum eğer bambaşka bir hayatım olur, bunların hiçbirini yaşamamış olurum. Birçok hakkımı bana bu dernek öğretti, başıma bir şey gelme ihtimaline karşı sığınabileceğim akıl danışabileceğim bir yer olduğunun güvenini verdi.”

Engelli bir kadına tecavüz eden fail neden ve nasıl korundu?

Seçil SİNANOĞLU
Kadıköy-İstanbul

Geçtiğimiz günlerde mahallemizde engelli bir kadına yönelik işlenen cinsel suçtan dolayı mahalleli kadınlar bir araya geldik. Olayın ortaya çıktığı andan itibaren ne yapacağız, bu durumu yaşayan kişiye nasıl destek oluruz diye konuşup durduk. Tamamen tesadüfen öğrendiğimiz bu olay, bize kadınların, çocukların ve engellilerin bir mağduriyet durumunda nasıl destek bulamadığını göstermiş oldu.

Olayın ortaya çıktığı süreçte vasisi yanında olmayan genç kadın, yakın akrabaları ve çevresi ile birlikte önce hastane muayenesine, sonra da karakola gitti. Zihinsel engelli raporu olan genç kadına ne hastanede ne de ifade verirken pedagog eşlik etti. Bununla beraber karakolda fail ile aynı ortamda bulunmaması gerekirken normalmişçesine yüz yüze getirildi. İfadesi ise zihinsel engelli, tecavüz mağduru genç bir kadınla iletişim konusunda bilgisi olmayan polislerce alındı.

İfadede anlattıkları aslında olayın genç kadının yaşadığı durumu nasıl algıladığını da gözler önüne seren cümlelerle doluydu. Genç kadın tecavüz failine "amca" diye hitap etmeye devam

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

ediyordu. Olayın şikâyet edilmesiyle tutuklanan fail, tutuklu iken genç kadını ve kardeşini cep telefonu ile arayıp "Bir şey anlatmayın. Ben çıkarsam gösteririm bak size. Ne anlattınız?" diye taciz ve tehdit etmeye devam etti. Bunun üzerine avukatımız karakolu aradı. Polislerin telefonu açtığında avukatımızı failin avukatı sanması ve "Sabahtan beri 3 avukat aradı ne kadar avukatı var bu adamın. Merak etmeyin iyi durumda bir şeye ihtiyacı yok" demesi tutukluluk haline dair de ipucu veriyordu. Avukat arkadaşımız kendini tekrar tanıttı ve failin elinden telefonun alınmasını istedi ve tutukluluk esnasında failin yaptığı tehdit ve tacizi bildirdi.

EYLEM TÜM MAHALLEYE TAŞTI

Ertesi gün bu olay için bir araya geldiğimiz kadınlarla mahallede bir eylem düzenledik: "Biz, bu mahallede yaşayan kadınlar, gençler, bütün mahalle sakinleri olarak rahat değiliz. 19 yaşında engelli bir genç kadının defalarca tecavüze uğramasına sessiz kalmayacağız. Bu suçu işleyen, bu suça karışan kim varsa gereken cezayı alması için mücadele edeceğiz" dediğimiz eylem esnasında failin adli kontrol ile serbest kaldığını öğrendik. Bu durumda eylem bütün mahalleye taşıdı. Hep beraber yürüdük. Komşumuzun yaşadığını herkese sokak sokak anlattık. Duymayanlar da duydu. Bu olayda her-

kesi tarafımız olmaya çağırdık çünkü gece karakola alınan adam serbest bırakıldı. Delil yok dendi.

Şimdi süreç sekteye uğramış durumda. Sosyal devlet, karakolda ifadesi, hastanede raporu bulunan engelli bir genç kadının yaşadıkları olmamış gibi davranıyor. Prosedürler altında ezilen mağdur ve yakınları hasar görmeden süreci atlatamıyor. Çocukların ya da engellilerin yaşamadığı ya da öğrenmediği bir şeyi anlatamayacaklarını herkes biliyor. Buna rağmen soruşturma başlatmak için bile hâlâ somut kanıt aranıyor. Bu süreçte sosyal-psikolojik destek dahi sağlanmayan mağdurdan bir de tekrar hastaneye gidip genel muayene için başvurması bekleniyor. Uzaktan çalışmak zorunda kalan bekar bir annenin, engelli genç kadının yaşadığı devlet tarafından göz ardı ediliyor.

Süreci ilerletme gücü her an azalan aile ve genç kadını mahallenin dayanışması dışında destekleyen hiçbir şey yok. Fakat yine de yaşananların yükü ağır ve mağdurun yararı gözetilerek ciddiyetle ele alınması gereken hassas bir konu. Bu durumun yıpratıcılığı genç kadın ve yakınları için taşınmaz hale gelmeye başladı. Fail adli kontrolle serbest kaldı; evine gidiyor, yatağında yatıyor, işine gidiyor ama genç kadın ve ailesi için şehir değiştirmek ve başka bir hayat kurmak gündemde.

Resmi verilerde olmayan yoksulluk ziyaret ettiğimiz evlerde!

YENİDEN merhaba sevgili Ekmek ve Gül okurları.

Ben İstanbul'da çalışan o sosyal hizmet uzmanı kadını. Ekmek ve Gül'e daha önce de çalıştığım alanlardaki izlenimlerime ilişkin bir yazı yazmıştım. Sizlerle tekrardan buluşup biraz olsun içimi dökmek istedim. Artan yoksulluk, kadınların yaşadığı ekonomik ve sosyal sorunlar, her gün tekrar tekrar dinlediğim hikayeler beni doldurup taşıyor çünkü. Yazıya başlamadan önce iki sayı evvel sizlere anlattığım hikayelere dönüp bakmak istedim.

Şu an yaptığımız ev ziyaretleri ile karşılaştığımızda durumun yoksul halk için giderek kötüleştiğini söyleyebilirim. Temmuz ayı itibarı ile yeni asgari ücret 5 bin 500 TL olarak belirlendi. Benim çalıştığım kurum da destek kriterlerini, muhtaçlık ve açlık sınırını yeni asgari ücret olan 5 bin 500 TL'yi baz alarak yeniden belirleyecek. Bunu yaparken de resmi kurumlar tarafından açıklanan verileri göz önünde bulunduracak. Ancak biz sosyal hizmet uzmanları gayet iyi biliyoruz ki resmi kurumların açıkladıkları veriler ile yoksul halkın evlerine yansayanlar arasında çok fark var.

'REDDEDİLDİ'

Yardım için başvuru yapan kadınların bu aralar en çok dert yandığı meselelerden biri kira zamları. Asgari ücretin 5 bin 500 TL olmasıyla, hatta olmadan daha önce, ev sahiplerinin kiralara yapmış olduğu 2 bin 3 bin TL arası zamlar malumunuz. Bu koşullarda asgari ücretli 4 kişilik bir ailenin aylık 4 bin TL kira bedeli ödediğini varsayalım. Geriye kalan 1500 TL, güncel market fiyatları tavan yapmışken hangi aileyi geçindirebilir? Bu ekonomik koşullarda hangimiz gerçek açlık sınırının üzerindediriz? Bu sorunun cevabını her gün kadın müracaatçılarımdan dinli-

yorum. Hiçbirinin kendi ihtiyaçlarını karşılama, kendine zaman ayırma, özel bir isteğini gerçekleştirme gibi bir lüksü yok. Gittiğim evlerde kadınlar artık kendilerine hijyenik ped bile alamadıklarını belirtiyorlar. Çoğu kadın çocuklarının isteklerini karşılayamıyor. Bu durum onları hem üzüyor hem de kendi isteklerini, ihtiyaçlarını düşünmekten alıkoyuyor. Çalıştığım kurumdan hijyenik ped desteği de yapılmasını talep ettim ancak henüz bir dönüş alamadım.

Çalıştığım kurumda yeni belirlenecek olan muhtaçlık sınırı ne olur bilmiyorum. Ancak, sadece ekmek gideri bile aylık 1500 TL olan ailelerin başvurularına "reddedildi" yazmak zorunda kalacağımdan eminim. Meslektaşlarımla yaptığım sohbetlerde de durum bundan farksız. Asgari ücret zammı demek bugün için yoksullaşma demek. Bunu bir sosyal hizmet uzmanı olarak resmi verilerden değil, her gün evine konuk olduğum kadınlardan biliyorum.

Yeniden buluşmuş olmanın verdiği heyecan ve umutla, sonraki sayılarda görüşmek üzere

Sosyal hizmet görevlisi bir kadın
İSTANBUL

Görsel: Freepik

MİNE ÖZERDEN*'E...

"Yine de hoştur hayat, katlanılabilir ona. Pazartesi salı izler, sonra çarşamba gelir. Zihin halkalar üretir; kimlik güçlenir, acılar büyümenin içinde erir."

Woolf, Dalgalar

Filiz GÜR

Canım Mine,
Bu mektubumu açık yazmaya karar verdim. Önce biraz düşündüm; sana bulaşan kendi varlığımın altını çizmek için mi yoksa senin oradaki haksız tutsaklığına işaret etmek için mi diye samimiyetimi sorguladım. Mutlaka benim payıma da kayıtsızlıktan mesafelenerek kendimi temize çekip iyileştiren bir şeyler düşünüyordun, yoksa nasıl yaşarsın bu kayıtsızlıkla?

Her minör topluluğun kendi kahramanına sahip çıktığı, kendi mahkûmuna içlendiği büyük bir hapishane burası. Hapishane olmayan kısmı da tımarhane. Oysa eğilip bükülemez sandığımız handiye eritilip muhabatına uygun kalıpların içine çerçöple birlikte doldurulabilecek kıvamda. Şaşkınlık yorgunuyuz. Şaşırıyoruz diyemiyorum, her seferinde yeniden yeniden şaşırıyoruz.

Bahsettiğim o minör toplulukların kendi içinde bile insana gayeyi unutturan, "biz ne yapıyorduk, hakikaten neyin peşindeydik" dedirten bu riyakârlık olduğu süreç, hadi bir el arttırıyorum insanın kendi kendine olan riyakârlığı devam ettikçe biz aynalarda görmek istediğimize bakıyor olacağız, kendimize değil. Kanser bu.

HAIN DE DEĞİLİZ, NANKÖR DE

Annem, biz çocukken yevmiyesinden ayırdığı parayla bize jeton alırdı. Ankesörlü telefonlardan dayılarımızı teyzelerimizi aratırdı. Bu bize başka bir şehirde yoksulluk içinde yaşadığımızı bir an için unutturan sevdiğimiz ve bizi seven akrabalarımız olduğunu düşündüren bir güvenlik duygusu verirdi. Her yılbaşında yok canımızla hepsine tebrik kartı alır, yollardık. Mektup yazma alışkanlığım taa o zamanlardan kalma. Sanyorum annemin de akrabaları olduğunu hissetmeye ihtiyacı vardı. Şimdi kırk küsur yaşında dönüp baktığımda aslında YAPAYAL-NIZMIŞIZ. Biz oturduğumuz evlerden atılırken, aç kalırken, annem derin bir depresyonun kollarına savrulurken neredeymiş ki bu akrabalar? Bir düğün olunca borç harç herkese yetişmeye çalışan, biletler alan, saçlar yaptırın, altınlar takan bu riyakârlık beş çocuklu kız kardeşlerini "kaderine" terk edebiliyormuş. Bu ülkede ülke gerçeğini dile getiren vatan haini, aile gerçeğini dile getiren nankör oluyor. Bu ülkede GERÇEK olan her şey kınanıyor, cezalandırılıyor, hapse "tıkılıyor". GERÇEK olan yalnız kalıyor. Kimse kendi yalancılığı-nı hatırlatan biriyle arkadaş olmak istemiyor. Yüksek volümlü her GERÇEK kendini duruşma salonunda buluyor.

SEN VARSIN, BİZ DE BURADAYIZ

Benim annemi bu saatten sonra "ötekinin" yokluğuna inandırmam mümkün değil. Zannederek, anlam yükleyerek de olsa uzun bir zaman onları VAR etmiş. Şimdi ne kadar yalnız bırakıldığının hikâyesini duy-mak ve dinlemek istemiyor benden. Onun yanında olan

ve ne olursa olsun olacak olan biziz aslında. Bizi kendi yanığıyla büyütse de, beslediği vefa ve bağlılık duygusunun özümüze işlemesi sayesinde, onun bu tutunma halinin bizi de manipüle eden sahte güvenlik alanında serpişmiş. Senin içinse ÖTEKİ gerçekten VAR. Yanında uzun süre boyunca durduğun insanlar için de sen de GERÇEKTEN VARSIN. Hepimiz oradaydık diyoruz ya, hepimiz orada değildik aslında. Orada olanlar, yanında olanlar. En küçük bir tehditte fizana kaçmayanlar. Hastag'li vicdan mastürbasyonundan daha fazlası olanlar. Ve ne kadar çoklar.

Daha önceki mektubumda geri saymıyorum yazmıştım. Bu da anneminki gibi bir avunu. İnanma ihtiyacım o kadar güçlü ki gerçek insanların çok olduğuna ve gerçeğin mutlaka serbest kalacağı hayaline tutundum. İçimde büyüyor da büyüyor. Dünyanın bütün sarılmalarıyla sarılıyorum varlığına. O gün orada değildim, bugün bu kadarlık ama buradayım.

**Mine Özerden, Mimar Sinan Üniversitesi Sinema Televizyon bölümünden mezundur. 2011 sonunda Taksim'in yayalaştırılması yerine Topçu Kışlası yapılması projesine karşı oluşturulan Taksim Platformu'na katıldığı için Gezi Parkı davası kapsamında sivil toplum kuruluşlarından birinin üyesi olduğu için 2022 Nisan ayında 18 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Mine, hayatı boyunca kimsenin kılına dokunmadı, kimsenin hakkını yemedi, varlığı kamu düzenine tehdit olarak görüldü.*

filizy63@gmail.com

Fotoğraf: Evrensel

MÜCELLA YAPICI'YA...

Beyza METİN

*"Burda senin cesaretinden laf açmanın tam da sırası
Kalabalık caddelerde hürriğin şarkısına katılırken ki
Padişah gibi cesareti o, alımlı değme kadında yok
Aklıma kadeh tutuşların geliyör
Çiçek Pasajında akşamüstleri
Asıl yoksulluk ondan sonra başlıyor
Bütün kara parçalarında
Afrika hariç değil"*

Cemal SÜREYA

Canım Mücella, Mücella abla, Mücella anne, Mücella yoldaş ve daha bir sürü Mücella;

Cezaevine yazmak gibi bir travmam var benim, şimdi çok uzaklarda olan canım dostumla mektuplaşmaların sonrasında gidişinden beri, kendi kendime totem yapmışım da ondan. Ama sana bugüne kadar yazmayışımın nedeni, mektuplara yetişmekte zorlandığın bilgisi idi. Cansu sarılmalarını iletmişim umarım.

Bence bu şiiri senin için yazmış Cemal Süreya. Tutsaklığının 100. günü geride kaldı, pankartlara baktım. Elin havada zafer işareti

yapan, meydan okuyan duruşun, sonra ilk alındığımız anda parka yürürkenki haklılığın getirdiği heybetin geldi aklıma, rakı sohbetlerin, neşen, gülüşün, nerede olursa olsun dostu düşmana esirgemediğin dürüstlüğü ve dobralığın... Daha bir sürü şiir vardır kuşkusuz seni anlatan, Mücella şarkısını da kaçırmışım nasıl kaçırıydım! Çok güzel...

Seninle ilk tanışmamı unutamıyorum. Beyoğlu kent eki için röportaj yapmak istiyordum, çok gençtim, birilerinden telefonunu bulup randevu istedim, Sarıyer'de buluşmak üzere sözleştik. Yanına Evrensel için röportaj yapmaya geldiğim, heyecandan ne yapacağımı bilmediğim, hayran olduğum kadındın. Beni görür görmez, "Ayyy, bu Evrensel'in kızları ne tatlı oluyor" deyip yanaklarını sıkımtın;) Bende ne heyecan kaldı ne başka bir şey. TMMOB üyesi olduğumu söyledim mi onu bile hatırlamıyorum.

Sonrasında beni Oda yönetimlerinde gördüğündeki desteğin, sadece bana değil TMMOB Kadındaki her birimize aşladığın öz güven, kadın kurultaylarındaki emeğin, bin yıllık haklılığın ve meşruluğun verdiği güvenle "adamların" karşısına dikilişin seni Mücella abla yapan şeylerdi.

Taksim Dayanışmasının kuruluşunu hatırlıyorum, odalara gelen resmi davet yazısı, görevlendirmeler, imza kampanyaları, gece nöbetleri... Geçenlerde 2012'de sabahladığımız nöbetin fotoğrafı çıktı karşıma, kente dair nerede haksızlık hukuksuzluk varsa sen mücadelenin demirbaşı gibiydin, kent-sel dönüşüm olan mahalle toplantılarında, 3. Köprü eylemlerinde, Kanal İstanbul panellerinde, iktidarın, egemenin, şirketlerin hatalarını öyle derin bir bilgiyle vuruyordun ki yüzlerine, kimse üzerine laf edemiyordu.

Bu toprakların yaşadığı, en demokratik, en barışçıl eyleminde yan yanaydık. Meslek odalarımıza Anayasa'yla verilen görevleri yerine getirdiğimiz için hedefe konulduk. Kente sahip çıkmak ise görev, bunun en önündeki tabii ki sen olacaktın, Gezi'yi anlatmayacağım fazla. Ama Medeni ile Berkin'i ayırmayan, çocukların annelerine kız kardeşlik eden sendin.

Dün soruların geldi, öyle haklısın ki; aynı davadan aynı suçtan yargılanıp beraat eden ben dışarıdayım. Mücella neden içeride diye düşünmekten alıkoyamıyor insan kendini, utanıyor da. Demişsin ya bu dava utandırıyor beni diye, hepimiz utanıyoruz... Ama az kaldı Mücella abla, kırmızılarımızı giyip kalabalık caddelerde hürriğin şarkısını hep birlikte söyleyeceğiz...

Mine'ye ve Çiğdem'e de sevgilerimle...

ZENGİNİN BALI ZÜĞÜRDÜN ENDİŞESİ

Görseller: Freepik

**Fatma KOÇ
Adana**

Durdurak bilmeyen Ayşe'nin maceralarına devam ediyoruz. Geçen ay Ayşe macerasını şöyle bağlamıştı hatırlarsanız; "Ben geçen gün o zengin eve gittim ya bir şey gördüm ama şimdi söylemem önümüzdeki hafta temizliğe gittiğimde alabilirsem bir tane alacağım, dur bakalım inşallah alabilirim." Aradan epey zaman geçti, biz yine Ayşelerde toplandık. Ve evet, almış tahmin edeceğimiz gibi "Bunu Ahmet fark etmeden kullanırım, ruhu bile duymaz" demesiyle kahkaha tufanı kopuyor, geliyor gelmekte olan!

"Ayşe sen bu eve gitmeyi bırak istersen, her hafta bir şey bulup çıkarıyorsun, her hafta da hayal kırıklığı... Hiç bıkmıyor musun?" diyorum. "Yoooo niye bıkeyim ki, ben yenilikçi bir insanım" diye cevap veriyor hınzır bir gülüşle... "Ayşeee tamam yenilikçisin ama her şeyi de denemek zorunda değilsin" diyorum. "Üffffff bırak da anlatayım yaaaa eğleniyoruz işte" diyor. Muhabbetteki diğer kadınlar da "Ay bırak anlatsın, çok merak ettik" deyince Ayşe hanım alıyor sazı eline...

YANLIŞ ELE GEÇEN BAL

"Temizliğe gittiğim zengin ev var ya,

kadın bu sefer kocasını tamamen kovmuş, bana da odasını boşalttırmış temizletti. Ben de çekmecedeki çıkarları gösterdim, bunları ne yapayım diye sordum. Kadın hepsini çöpe at dedi. Ayyy deli miyim, niye çöpe atayım, hepsini aldım geldim. Bir iki tanesi eskiden bildiğim haplardı, zaten hapları içirmiyordum, adam inat ediyor içmem de içmem diye, ama bu sefer içinde değişik bir şey vardı..." diyor. Hepimiz birden atılıyor; Ayşeee bu da krem meselesine dönmesin, her şeyi kurcalamaman gerektiğini öğrenmedin mi?

"Yok beeee öyle bir şey değil bu, bal buldum bal!" Bizim anlamsız bakışlarımızı görünce gözünü belirtip "Üff siz de ne cahilsiniz ya" diyor bize. Bizim bildiğimiz ballardan değilmiş bu, cinsel gücü artıran pahalı bir ürünmüş. Eee zengininin eylediğini fakir nereden bilsin! Bizim Ayşe almış gelmiş bu balı, kafa da şöyle çalışıyor: "Benimki hap da kullanmıyor, krem de. Dedim bu balı kahvaltıda ekmeğe sürer veririm, ruhu bile duymaz. Eve geldim, bütün gün 3 katlı villayı temizle temizle yorulmuşum, her yerim ağrımış, bal paketini yata odasında komodinin önüne koydum, yattım uyudum. Sabah kahvaltı hazırlarken benim küçük oğlan geldi, bana diyor ki 'Anne o balın da tadı ne

güzeldi'. Ben ne balı demeye kalmadan o evden getirdiğim balın boş kutusunu göstermez mi?" Ayşe'nin deli deli bakan gözleri karşımızda, biz kahkaha tufanında... Ah Ayşe ah, kocandan sonra bütün ev halkı da tehlike altında :) Ayşe devam ediyor; "Sen bunu niye yedin diye bastım çığılığı... Bizimki seslere uyandı, ne bağıırıyorsun çocuğa bal yedi diye de kızdı."

AYŞE BU İŞTEN NASIL SIYRILACAK?

Meraktayız, eeee buradan nasıl sıyrıldın Ayşe?

"Birden aklıma kuşumuz geldi. Vitamin bu, kuş vitamini, kuşlara veriliyor bu, sen biye bilmediğin şeyleri yiyorsun dedim. Azıcık da kızdım. Gönderdim çocukları mutfaktan. Sonra bizimkine dedim ki bu bal bildiğin bal değil, bu viag-

ra balı dedim. Amannnn keşke demeseydim! Köpürdü bizimki. Ben de kendimi biraz masum yaptım, çöpe gidene kadar getireyim senle deneriz diye düşündüm dedim. Adamı kadakra gibi kullanıyorum yani..." Kadakra ne Ayşe? "Ya işte her şeyi onun üstünde deniyorum ya, ondan öyle dedim" diyor safça. Kadavra demek istiyor yani Ayşeee kadavra ölümler üzerinde yapıyor, sen de bu gidişle adamı öldürecekisin galiba diyoruz. Gülme nöbetimiz geçsin diye üstüne kahve molası veriyoruz. Ama hikaye daha bitmiyor... Kahveyi ben yapıyorum, servis ederken "Kızlar korkmayın, kahveyi ben yaptım gönül rahatlığıyla içebilirsiniz ama yanında ne olur ne olmaz çikolata yemeyin" diyorum. Herkes gülüyor. Ayşe kızıyor bize; "Ben olmasan çok sıradan hayatlarınız var, benim bu merakım olmasa hiç de bir şeyden haberiniz olmayacak, cahil cahil yaşayacaktınız, siz bana dua edin" diyor. Vallahi haklı aslında :)

GENE OLMADI AYŞE

Hikayenin devamı daha acayip. O gün Ayşe'nin kaynanasına gideceklermiş, ama çocuklar tutturmuş biz gelmeyiz, evde kalacağız diye. Ama bir kere balı yemiş çocuk, Ayşe de kocası da endişeli. Evde kalmaması çocuk, ya bir şey olursa, bari yanımızda olsun diye zorla almışlar çocuğu yanlarına, düşmüşler yola. "Anammm bu çocuk kaynanama gidene kadar daldan dala atlar gibi bir o tarafa koşuyor bir bu tarafa koşuyor. Kaldırırmda elini tutuyoruz zorla, elini bıraktırıp kaldırımın sonuna kadar koşarak gidi-

yor, sonra koşarak bize doğru geri geliyor, bir saniye durmuyor yerinde. Oğlan böyle yaptıkça Ahmet de bana ters ters bakıyor. Ben de hiç anlamamazlığa vuruyorum, etrafa bakıyorum ama endişem de tavan. Kaynanama gittik, orada da bir dakika durmadı, Ahmet her dakika

bana ters ters bakıyor. Sonunda eve geldik, çocuk biraz sakinleşti. Ben de biraz rahatladım.

İşte öyle, bu sefer sevinmiştim bunu Ahmet'e yedirirken hiç zorluk çekmem, kahvaltıda ekmeğe sürer veririm anlamadan yer diye düşündüm ama gene olmadı. Ayyyyy benim hiç şansım yok yaaa. Kadın kocasını da evden kovdu, artık gittiğimde böyle şeyler olamayacak." diye ciddi ciddi üzülüyor bizim Ayşe. Demesi o ki bizim nazarımız değmiş ona. Ama artık kararlı, böyle maceralara girmeyecekmiş bir daha. Ne diyelim Ayşe, senin maceran böyle olmazsa başka türlü olur kesin... İyi ki bizim hayatımızdasın!

Sağlıklı beslenme için para da, zaman da yok

AMA BAZI ÖNERİLERİMİZ VAR

**Neslihan KOYUNOĞLU
BİNGÖL**

Uzm. Diyetisyen

BESLENME düzenimizi etkileyen birçok faktör var. Zaman sorunu, besinlere ulaşılabilirlik durumu, ekonomik faktörler, öğünü kimle ve nerede tükettiğimiz veya bireysel tercihler bunlardan bazıları.

Son yıllarda dışarıda çalışma süreleri uzadığı ve evdeki ihtiyaçlara ayrılan zaman kısaldığı için eve yorgun gelip hızlı, pratik, doyurucu ve pişirmesi kısa süren yiyecekleri tercih etmek zorunda kalıyoruz. Sebze yemeği gibi sağlıklı besinleri hazırlamak, sofraya getirmek zaman alıcı hale geldi. Daha kısa sürede hazırlanabilen genelde karbonhidrattan zengin makarna, pilav, patates, mantı, gibi ürünler sebze ve salata olmaksızın sofralarda tercih edilirken sipariş edilen fast food ürünler daha kolay karın doyurmanın yollarından biri oldu.

Özellikle pandemi döneminde evde uzun süre kaldığımız dönemlerde börek, kek, tatlı gibi bol karbonhidratlı ve yağlı besinlerin tüketimi arttı. Aşırı kalorili ve yağlı, kolesterol içerikli besinler, insan sağlığını tehdit eden şişmanlık, kalp damar hastalıkları, tansiyon, insülin direnci, diyabet gibi hastalıkları sıklaştırdı. Ayrıca sebze, salata tüketiminin azalması, barsak sorunları özellikle kabızlık problemini arttırdı. Barsak sağlığının bozulması ilerde barsak kanserleri, obezite, insülin direnci gibi bazı hastalıklara davetiye çıkarıyor.

Bir de ekonomik olarak herkesin çok zorlandığı, yiyecek içeceklerden kısıtıldığı bir dönemden de geçiyoruz.

Peki tüm bu zorluklara rağmen sağlıklı beslenme için yapabileceğimiz şeyler yok mu? Var...

TEMEL BESİN MADDELERİNİ ALAMAMAK SAĞLIĞIMIZI BOZUYOR

SAĞLIKSIZ beslenmeyi etkileyen en önemli faktörlerden biri besinleri satın alabilme gücümüz. Beş temel besin maddesi olan; et, süt, meyve, sebze, tahıl, yağ ürünlerinin gün içerisinde her gün mutlaka tüketilmesi sağlıklı beslenmenin bir parçası. Ama satın almak zor.

Abur cuburlar daha ucuz ve ekonomik. Meyve, peynir, baklagiller, et, balık, süt gibi besinlere harcadığımız para, hazır bisküvi ve hazır kek, gazlı içecek, meyve sularından çok daha fazla. Bu yüzden acıktığımızda az para harcayarak, hemen elde edebileceğimiz besin seçimi yapmak zorunda kaldığımızda bisküvi, kek, meyve suları, gazlı içecekler gibi katkı oranı yüksek, sağlıksız şeker, yağ içerikli, kalorili besinleri ucuz olmalarından dolayı tercih etmek durumunda kalıyoruz. Ayrıca paketli gıdaların içerisinde eklenen lezzet artırıcı öğelerden, monosodyum glutamat bir diğer ismi ile çin tuzunun, besinin lezzetini ve tekrar tüketme arzusunu artırdığını biliyoruz. Aynı şekilde aroma vericiler de aynı şekilde tüketme isteğini artırıyor ve besini satın almaya yönlendiriyor.

Ama meyve suları, şekerlemeler, kekler, bisküviler, cipsler gibi paketli ürünlerde nişasta bazlı şekerler dediğimiz, früktoz şurubu, glukoz şurubu, invert şeker, dekstroz gibi şeker tadı daha güçlü olan ve deyim yerindeyse bal gibi tatlı tadında şekerlerin eklenmesi ile karaciğer yağlanmaları, insülin direnci, obezite, hormonal hastalıklar daha sık görülmeye başlandı.

'KAHVALTIYA ZAMAN BULAMIYORUM' DEMEYİN!

ÖĞÜNLERİNİ genelde dışarda tüketmek zorunda olan, sabah kahvaltı yapmadan okula veya işe giden insanlar anlık karın doyurmak için özellikle börek, poğaçaya, açma, paketli bisküvi, hazır kek, poğaçaya, kraker ve hazır meyve suları veya gazlı içecekler tüketiyor. İşe giderken zamanımız az ise, kahvaltıya ya da öğle öğünü yemeye yetecek zamanı bulamıyorsak pastane ürünleri, börek, pide gibi hamur işlerini, ekonomik olduğu için fakat sağlıklı olup olmadığına bakmadan tüketebiliyoruz. Bu besinleri sık tüketmenin sonucunda yaşanan sağlık sorunları yüzünden sağlık merkezlerine daha fazla paralar harcıyoruz. Bu ürünlerin mümkün olduğu kadar az tüketilmesi sağlığımız için çok önemli.

SAĞLIKLI BESLENMEK İÇİN BİRAZ HAZIRLIK YAPMAK GEREK

BİR insanın hangi yaşta ve cinsiyette olduğu fark etmeksizin günde en az 2 porsiyon, en ideali 5 porsiyon sebze tüketmesi gerekiyor. Bir porsiyon sebze dediğimizde 4 yemek kaşığı zeytinyağlı bir sebze yemeği veya 4 yemek kaşığı salata veya söğüş sebzeleri kastetmekteyiz.

Hafta sonları sebzeleri ayıklayıp, yıkayıp uzun süre koruyabilen kaplarda veya torbalarda hafta içi kullanmak üzere hazırlayabiliriz.

Dondurulmuş paketli sebzeler mevsiminde toplanmış, şoklanarak dondurulmuş, katkı maddesi içermeyen ürünlerdir. Böylece pratik sebze yemeği hazırlamak mümkün olabilir.

Paketli ürün alırken etiket bilgilerini mutlaka okuyun ve sağlığa zararlı glukoz, früktoz şurubu, invert şeker, dekstroz ve palm yağı içerip içermediğinden emin olun. Bu ürünleri içeren besinleri satın almayın.

Okula veya işe gitmeden bir gün önce, ertesi güne yiyeceğimizi planlayabiliriz. Tam tahıllı veya çavdarlı ekmeğe içine peynir, zeytin veya içine köfte ekleyerek, salatalık, marul, maydanoz, ızgara kabak, biber, gibi sebzeler ekleyerek sağlıklı sandviçler, tostlar hazırlayabilirsiniz.

Meyve suyu ve gazlı içecekler yerine ayran, süt, doğal minerali maden suyu, ev yapımı az şekerli kompostolar, bu kompostoları püre haline getirerek çocuklara sağlıklı meyve suları gibi sağlıklı içecekler kullanılabilir.

Hafta sonu pişirdiğiniz yiyeceklerden biraz arttırarak, yemek hazırlamadığınız dönemlerde soğutucudan çıkarıp tüketme şansına sahip olabilirsiniz.

Et ürünleri son dönemde çok maliyetli olabilir, arada eve alınan kıymalara bol sebze eklenerek (pırasa, kabak, havuç, yeşillikler vb.) miktarını ve lezzetini arttırabilir ve lif içeriğini zenginleştirilebilirsiniz.

SAĞLIKTA ŞİDDETİN ÖNÜNE NASIL GEÇİLMİYOR?

KONYA'daki silahlı şiddet olayının ardından, Dr. Ekrem Karakaya'nın ölümünden sonra, acil serviste nöbetçiydim. Bir hasta, doktor acil rapor vermediği için yeşil alan (ayaktan başvuran ve durumu itibari ile ayakta tedavisi mümkün olan hastaların alanı) olarak kullanılan koridorun camını dışardan kırdı.

Hemen yan sedyede başka bir hastanın tedavisini yapıyordum. Camın patlama sesinden çok korktum. Yeşil alanda can güvenliğim olmadığına dair tutanak yazıp o alandaki hizmetten çekildim.

İş güvenliği uzmanı tutanağıma cevaben "Güvenlik personeli sayısı yeterli olmadığından bu olay güvenlik zafiyetidir" demiş, ayrıca bu olay iş güvenliğini ilgilendirmiyormuş. Çünkü bana herhangi bir şey olmamış, iş kazası sayılmıyormuş. Yaşadığım travmanın karşılığı

yokmuş.

Bu olayın benim için çok yönü var.

Şöyle ki, bu olayı tek ben yaşamadım. Diğer arkadaşların duyarsızlığı, hiçbir şey olmamış gibi bir dakika bile durmadan hizmete devam etmeleri, sorgulamadan normalleştirmeleri de beni çok üzdü. "Kimse bize sahip çıkmaz, sorun olur" gibi umutsuz cümleler kurdular.

"Neden devam ediyoruz, bırakın, can güvenliği yok" dedim ama "Diğer hastalar ve idare sorun çıkarır, senin yaptığın doğru, sen bırakabilirsin" dediler ve tüm gece kimse bu konuyu konuşmadı. İzledim, dinledim; kimsede şaşkınlık, panik, korku hiçbir şey yoktu. Hastane yönetiminden gelebilecek baskı ya da diğer hasta ve hasta yakınlarından şiddet görebilme ihtimali herkesi susmaya itmişti. Şiddet bu şekilde sindirilmiş ve normalleştirilmişti.

AYLAR ÖNCE UYARDIM

Peki yaşanan şiddet önlenilebilir miydi? Kesinlikle evet.

Aylar önce bu koridorun hasta ve çalışan güvenliğine uygun olmadığı yönetime söylenmişti. Özellikle geceleri gelen hasta gruplarının kontrolünün zor olduğu, camların tehlike yarattığı konuşulmuştu. Fiziki koşulları uygun olmayan bu alan kapatılmalıydı. Ya da fiziki koşulları yeterli olmadığı gerekçesiyle sarı alan (Hayati tehdit barındıran orta ve uzamış dönem belirtileri olan hastaların alanı) ve Covid alanı kapatılıp T12'nin hasta getirmesi durdurulmalı ve sadece yeşil alan olarak hizmet vermeliydi. Çünkü hastanenin yatak sayısının yeterli olmaması da bu sorunlarla bağlantılı olarak kriz yaratıyordu.

Yatış kararı verilen hastanın serviste yer açılıncaya kadar acilde sarı alanda uzun süreli bekletilip, tedavi edilmesi en büyük sorunlardan biri olmuştu.

Böylesi kargaşada tuvalet bile yetersiz kalıyor, bekleme alanı olmaması da hasta ve hasta yakınları için büyük zorluk oluştuyordu. Bunlar biliniyordu ancak iyileştirme sağlanmadı.

Görüldüğü gibi anlaşılması ve çözülmesi çok da zor durumlar değil aslında. Burada sorun neyin öncelikli görüldüğü. Şimdi bu alana açılan kapıya X-Ray cihazı konsa ne olacak ki; adam cama dışarıdan bir şey vurdu patlattı. Ve sonrasında da hiçbir şey değişmedi, aynı koşullarda hizmete devam ediyor.

Şu açık ki sağlık çalışanına ve sağlık hizmetine hak ettiği değer verilmeden bu şiddet olaylarının önüne geçilemeyecek. Sağlık hizmeti parayla alınıp satılan bir hizmet olduğu sürece de herkes için eşit ve nitelikli sağlıktan bahsetmemiz mümkün olmayacaktır.

İzmir'den bir hemşire

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ İÇİN NEDEN BEKLEYELİM?

DANIŞTAY'ın İstanbul Sözleşmesi'nin feshini onayladığı karardan sonra, Kemal Kılıçdaroğlu, iktidarlarında ilk 24 saatte İstanbul Sözleşmesi'nin imzalanacağı açıklamasını yaptı. Hukuksuzluğa karşı mücadelemizi iktidar değişinceye kadar bekletip bu süreçte particilik yapmamız mı bekleniyor? Peki somut olayda asıl problem hükümetin bu Sözleşme'nin tarafı olmayı sürdürmek istememesi midir yoksa hükümetin kaynağını anayasadan almayan bir devlet yetkisini kullanması ve yargının bu keyfilikçi önlememesi midir?

Hukuksuzluğa karşı mücadelede etmek için iktidar olmak gerekmediğine göre iktidar olduktan sonra İstanbul Sözleşmesi'nin 24 saatte imzalanacağını değil, zaten imzalanmış ve usulüne uygun olarak yürürlüğe konulmuş bu Sözleşme'nin anayasaya aykırı olarak elimizden alınmaya çalışılmasına karşı mücadelenin sözünün verilmesi daha isabetli olurdu.

Bir hukuk öğrencisi olarak mesleğimizin itibarsızlaştırıldığını düşünüyorum. Bazı kararlarda hukukun temel ilkelerinin, insan haklarının görmezden gelindiğine; gayet açık bir hükmün yorumlanmak suretiyle bir menfaat elde edilmeye çalışıldığına şahit olmaktayız. Sürpriz kararlar verilmekte, hukuki güvenlik ilkesi zedelenmektedir. Bir ülkede yargıya güvenin azalması vahim sonuçlar doğurabilir. Hak ve menfaatini yargı yoluyla elde edemeyen insanların farklı yollarla bunları elde etme olasılığı beni endişelendiriyor. Fakat bütün bunlara rağmen işini anayasa ve kanunlara uygun olarak, meslek etiği gözetilmek suretiyle özveriyle icra eden yargı mensuplarının olduğunu bilmek genç bir hukukçu aday olarak bana umut veriyor.

*Dilan YÜZGÖREN
Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi
öğrencisi/ADANA*

ÜNİVERSİTELİ GENÇ BİR KADIN: Kendimi yük gibi hissediyorum

BEN İstanbul Üniversitesi İktisat Bölümü'nde okuyorum. Öğrencilik yıllarım içinde en fazla bu sene zorlandım. Her şey gibi yurtlara da gelen son zamlar öğrencilerin belini bükmüş durumda. Zaten zor koşullarda barındığımız yurtlara yapılan yüzde 100'lük zam hem bizi hem de ailelerimizi mağdur ediyor. Mesela ben ailemin desteği ile okumaktayım, herhangi bir yerde çalışmıyorum. Durum böyle olunca aileme de yük olmuş gibi hissediyorum. Bu sefer de kendi ihtiyaçlarımdan kısmak zorunda kalıyorum, bu da üzerimde bir baskı yaratıyor. Hem okuyup hem çalışmak ne kadar zor olsa da aileme yük oluyorum düşüncesi beni çalışmaya mecbur bırakıyor. Esnek ve güvencesiz çalışma koşulları, bulduğum bu çözüm yolunu daha da güçleştiriyor. Bu durum da psikolojik olarak beni yıpratıyor.

Ayrıca barındığımız bu yurtlar asla bu zammı hak etmiyor. Çünkü koşullar çok zorlayıcı. Benim yurdum 8 kişilik ve küçük bir oda. Kişisel alanımız hiç yok. Banyo ve tuvaletler ortak olduğu için de çok temiz bir ortam olmuyor. Yemekhanenin durumu da içler acısı. Yemekhaneyi işletenlerin özellikle bu sene her şeyden kısımları

ve piyasadaki en kötü ve ucuz ürünlere yönelmesi zaten yeterli beslenemeyen bizleri neredeyse aç kalmaya zorluyor. Mezun olacağım için sevinmek istesem de beni bekleyen büyük bir belirsizlik var, çünkü bugünkü hayat pahalılığı öğrencileri yurtlara mecbur bırakıyor.

Ben İstanbul'da kalıp çalışmayı düşünüyordum ancak ev kiralama ve temel yaşam ihtiyaçlarının pahalılığı yüzünden sanırım dönmek zorunda kalacağım. Bulduğum işlerde alacağım maaş bu ihtiyaçları karşılamıyor ancak benim kendimi geliştirebilmem için böyle yerlerde çalışmam gerekiyor. Bu fırsatları kaçırmak istemesem de geri dönmem gerekecek. Çünkü ailemin benden bir beklentisi var ve onları daha fazla yormak istemiyorum. Zaten bir kadının tek başına kendi ayakları üzerinde durması, kendi parasını kazanması, ihtiyaçlarını karşılaması bu kadar zorken bir de hayat pahalılığı verdiğimiz bu mücadeleyi daha da güçleştiriyor. Devletin öğrencilere daha fazla destek olması gerekiyor. Hiç değilse yurtlar öğrenciler için ücretsiz olmalı ve her öğrenciyi geri ödemesiz burs verilmeli. Ayrıca yurt koşullarının bir an önce iyileştirilmesi ve daha fazla yurt yapılması gerekiyor.

*İstanbul Çemberlitaş KYK kız öğrenci
yurdundan bir öğrenci*

MALTEPE BELEDİYESİ İŞÇİSİ KADINLAR EMEKLERİNİ KARŞILIĞINI İSTİYOR

Ek iş yapmak değil, insanca geçinmek istiyoruz

ASGARİ ücrete yapılan zamlarla beraber her şeye peş peşe zam geldi. Bu durum belediye işçisi kadınları da derinden etkilerken, ücretleri asgari ücretin altında kaldı. Sözleşme döneminde olan Maltepe Belediyesi işçisi kadınlar regl dönemi izinlerinin dahi ahlaka aykırı bulunup kabul edilmediğini anlatıyor. "Sosyal demokratım diyen belediyelerde bile taleplerimizi kabul ettirmek için çok fazla mücadele ver-

mek zorunda kalıyoruz, sosyal taleplerimizi kabul ettirmek bir yana ücret zammında çokça zorluk çıkarıyorlar" diyen kadın işçiler geçim sıkıntısının kendilerini ek iş yapmaya zorladığını söylüyor. Ve bu işler genelde ev temizliği oluyor. Çevre çeper ilişkileriyle ek iş bulan kadın işçiler çok yorulduklarını dile getiriyor: "Gelen zamlar karşısında ne kadar ek iş yapsak da aldığımız ücret hem eriyor hem de aile-

mize, çocuklarımıza ve kendimize ayıracak zamanımız kalmıyor. Sürekli çalış çalış nereye kadar? İnsanca yaşayacak ücret bizim de hakkımız. Bunun için de sonuna kadar birlikte mücadele etmeye devam edeceğiz."

Sözleşme sürecini birim birim dolaşarak ve toplantı yaparak işlettiklerini aktaran kadın işçiler, bu sözleşme döneminde işçilerin katılımın daha iyi olduğunu

nu gözlemlediklerini aktarıyor. Belediye işçisi kadınların taleplerinin arasında ayrıca belediye kreşlerinin bütün çalışanlara ücretsiz olması, 8 Mart'ta bütün belediye çalışanı kadınlara ikramiye verilmesi, baskı ve mobbinglerin son bulması var.

*Ayşe DEMİR
Maltepe/İSTANBUL*

Çocukların üniversite derdi ailelerin geçim derdiyle birleşti

MERHABA Ekmek ve Gül okurları,

Çocuklarımızın üniversite heyecanı, biz ailelerin "Ne olacak, hangi üniversiteye gidecek, ekonomik olarak nasıl karşılayacağız" telaşına dönüşüyor.

Çocuklarımız için sınav telaşı bitti, sıra sonuçların açıklanmasına geldi. İşyerinde iki kadın arkadaşımın sohbetine kulak misafiri oldum. Gönül'ün üç çocuğu var, biri 3 yıldır İzmir'de üniversite öğrencisi. Masraflarına yetişemediğini anlatıyor Gönül. Diğer iki çocuğu da bu yıl başlayacakmış üniversiteye. Aklında tek bir soru var: "Nasıl yapacağım, nasıl yetiştireceğim?"

Şimdiden hesap yapmaya başlamış. Diğer ikisini şehir dışında bir yere göndermesi mümkün olmadığı için "İstanbul'da bir yere yerleştirmek gerekiyor" diyor. Hatta devlet üniversitesi olmazsa özel bir üniversiteye vereceğini

çünkü şehir dışında okutmanın masraflarının daha çok olduğundan bahsediyor: "Yurt derdi, yemek masrafı olmaz, bir yol ücreti olur. Şehir dışında göndersem aylık masrafı bana asgari ücretten yüksek olur. En azından burada gider gelirler." Böyle düşünüp araştırmış özel üniversiteleri, 38 bin TL ile 27 bin TL arası değişiyormuş: "Paran varsa eğitim hakkın var, yoksa okutma çocuklarını" diyor sistem. Brak okumasını, gençlerimizin paraları kadar yaşam hakkı" diye karşılık veriyor diğer arkadaşım.

Onun da bir kızı yurttan kalıyor, üniversitede ikinci yılı: "Her ay içerdeyim, kredi kartı ile döndürmeye çalışıyorum evi. Allah'tan bir tane kızım var da yetişmeye çalışıyorum. Gönül gibi 3 tane çocuğum olsa nasıl yetiştirdim?"

Geçenlerde İsveç'ten gelen bir arkadaşına sormuş orada nasıl geçindiklerini: "İsveç'te ikisi de malulen emekliymiş. Orada aldıkları ücret ile

çalışmadan yasayabildiklerini söylüyorlar. Kirayı veremedikleri takdirde devlet hemen soruyor: "Sen kiranı ödemedin nasıl geçiniyorsun?" diye. "Bize niye başvurmuyorsun?" diye halkını denetliyor. Bunu duyduğumda çok şaşırılmıştık. Biz Türkiye'de aklıktan ölsek, kiramızı değil faturamızı bile ödemediğimizde elektrik ve suyumuzu keserler. Sokakta yaşasak sen neden buradasın demez devletimiz. Ama kendileri saraylarda yaşarlar. Çocuklarını yurtdışında okuturlar, en iyi hayatları kendilerine sunarlar."

Gönül de hemen ekliyor: "Halkına gelince kaşıkla verip kepçe ile alırlar. En basit asgari ücretle yaşamayı bekler. Sonra elhamdulillah Müslüman ülkeyiz Amerika bizi kısıyor denir."

Yanlarında çalışan bir işçi daha bunları duyunca sohbete dahil oluyor: "Nereden çıkarıyorsun bunları? Eğitim, sağlık zaten parasız. Devlet ondan para almasın, bundan para almasın nasıl ayakta

kalacak? Ya sev ya da terk et, işine geliyorsa. Git yurt dışında yaşa, devleti kötüleme."

Her şey paran varsa... Yaşama hakkın var ama paran yoksa yaşama hakkın bile kalmıyor. Sorgulamayacaksın şükredeceksin, azla yetineceksin. Ama zaten sorun da bunu kabul edip azla yetinmeyi kabul etmediğimizde öfkemizi birbirimize çevirmemizde. Azla yetinmemizi isteyenlerin de amacı bu. Birbirimizi birbirimize denetletmek.

Neden her şeyin en güzelini istemeyelim ki? Hakkımız olanı istemeyelim? Neden çocuklarımızı nasıl okutacağımızı düşünmekten saçlarımız beyazlarken birileri saraylarında "hiçbir şeyi takmadan" yaşasın? Hayatta kalmamız küçük hesaplara bağlı olmamalı. Çocuğum harçlık isterken nasıl vereyim demek istemiyorum.

*Pendik'ten bir işçi
İSTANBUL*

İşyerlerimize ömrümüzü veriyoruz ama...

MERHABA, on yıldır bir tekstil firmasında işçi olarak çalışıyorum. Bu işten önce de kısa kısa farklı işlerde çalışmıştım. Çalıştığım işyerinde ağırlıklı kadın işçiler var. Kadınlar için işçilik çok ağır bence.

Hem evde iş yapan hem de fabrikada on saat çalışan biz kadınlar çok zorlanıyoruz. Sabah 8'de iş başı yapıyoruz. Akşam eve gittiğimizde yemek hazırlayacak halimiz kalmıyor. Yemek, temizlik, çay derken bütün bir hafta bunlarla geçiyor. İşyerindeki sohbetlerde de en çok bunlardan yakınıyoruz.

Aldığımız ücret asgari ücret. Bugün yaşadığım Kanarya Mahallesi'nde bile ev kiralari 3 bin liradan başlıyor bir insanın, bir ailenin asgari ücretle geçinmesi imkansız. Bence asgari ücret en azından 10 bin lira olmalıydı. Bizim fabrikada sendika yok. Daha önce başka işlerde de hiç sendikalı çalışmadım. İşçilerin örgütlü hareket ettiği fabrikalarla örgütlü olmadığı fabrikalarda olmak aynı

değil. Birlik olduğunda çok şey değişebilir. Başta kadınlar kendilerini daha güçlü hissederler. Geçen senelerde yıllık izin için birlikte patronla görüşmüştük ama bir işe yaramamıştı. Bizim arkadaşlar da o zamandan beri yaşamıyorlar kendi sorunlarımızı beraber çözmeye. Yine de geçtiğimiz günlerde işçi arkadaşlarla fabrikada bulunan dilek kutusuna yüzde 30 zam talebimizi yazdığımız kağıtları attık.

Bayramda ikramiye ve erzak almamız belki birçok işyerine göre iyi olabilir. Orada da sıkıntı olan 10 senelik bir işçiyle bir senelik işçinin 150 lira farkla ikramiyesini alması. Kıdemli bir işçi olmak bir anlam ifade etmiyor böyle olunca.

Ayrıca sağlık problemlerimiz var. Hepimizde bir süreden sonra bileklerde veya omuzlarda sinir sıkışmaları başlıyor. İki kişi ameliyat oldu, benim de sağ bileğim de sıkışma oluyor. Daha önce

ben de bir kez ameliyat oldum bu sorunlardan. Meslek hastalığı olmasına rağmen kayıtlara öyle geçmedi. Hepimiz benzer sıkıntıları yaşadığımızdan hiçbirimize gerçekten bir sorun olarak gelmiyor bunlar. Olacağını bilerek çalışıyoruz. Yine göz bozuklukları, bel ve sırt ağrıları, varisler de işi uzun seneler boyunca yapmanın sonuçları. Biz çalışan kadınlar işyerlerimize ömrümüzü veriyoruz. Ellimize geçen sadece günü kurtarma çabamız ve meslek hastalıklarımız. Eğer biz sendikalı çalışabilseydik haklarımız da yaşamımız da bundan daha iyi olurdu kesin.

*Birgül TALAYOĞLU
Küçükçekmece/İSTANBUL*

Ek iş yaparak geçiniyor, ayağımıza bir ayakkabı alamıyoruz!

TEKSTİL fabrikasında çalışan bir işçiyim. Asgari ücretle zaten önceden geçinemiyordum, asgari ücrete zam yapıldı ama eskiye göre durumumuz daha kötü oldu. Gelen zammın hiçbir faydası olmadı. Aldığımız para sıfırlandı. Hiç geçinemiyoruz şu anda ve arkadaşlarla da hepimiz bu durum farkındayız. Hepimiz de şu an iktidarı suçluyoruz. 'Hükümet köprü yaptı, yol yaptı' diyorlar ama biz geçemediğimiz köprüye para ödüyörük. Bizim haberimiz olmadan bizim paramız kesiliyor. İnsanca yaşayamıyoruz ve ek iş aramak durumunda kalıyoruz.

Önceden asgari ücretle en azından bir mağazaya gidip bir ayakkabı bir pantolon alabiliyordum. Asgari ücrete zam geldikten sonra artan pahalılık yüzünden son dönemde öyle şeyleri tamamiyle unuttum. Marketlere hiç gidemiyorum. Ancak faturalar için bayiliklere gidip fatura ödeyebiliyorum. Mutfak da dersen sebze alamıyoruz zaten, et de yılda bir kere anca yiyebiliyoruz. Nereye kadar gidecek böyle bilemiyoruz ama buna dur dememiz gerekiyor.

*Meryem GÜNGÖR
MALATYA*

BİR EKMEK VE GÜL HİKÂYESİ:

Sitenin bahçesinde yeşeren umut

Aslı YORULMAZ
Batıkent- Ankara

Dört sene önce taşınmıştık Petrol-İş sitesine. Bir pazar tesadüf gördük Evrensel gazetesi alan komşumuzu. Kapıyı çaldım, kendimi tanıtıp doğrudan “Siz de Evrensel gazetesi alıyormuşsunuz” diye konuya girdim. Buyur ettiler beni, o günden sonra da dostluğumuz hep devam etti. Başka kapılar da peşi sıra açıldı...

Dört bloktan oluşan bir site Petrol-İş. Sitenin tam ortasında havuz var, kadınlar genelde orada oturuyorlar. Selam vermezsen önce gözüyle süzüp kimmiş acaba diye bakıyorlar, gelip gittikçe selam vermeye başladım. Devamında sohbetler eşlik etti. Aradan geçen zaman içinde bir gazete taraması yaptık arkadaşlarla. Evrensel gazetesi alan aile ile beraber gezdik hatta, aşağı yukarı 5-6 kişi gazete almaya başladı. Gel zaman git zaman sitenin toplantı salonunda Ekmek ve Gül dergisi çağrısıyla psikolog Aylin Akçay'ın katıldığı bir kadın buluşması ayarladık. Katılım çok güzeldi. İki sene boyunca düzenli aralıklarla ülkenin gündemi-ne göre buluşmalarımız sürdü.

HERKESİN NE KADAR DA İHTİYACI VARMIŞ!

Yaz aylarında havuz başında toplanmaya başladık. Son iki senede pandemi patlak verdi. Kimse kimseyle görüşemez oldu. Pandemi koşullarında insanlar ne yaşıyor? Çocuklar okula gitmeli mi gitmemeli mi? Aileler bu konuda ne düşünüyor, neler yaşıyorlardı? Bu gibi soruları konuşmak için bir araya gelmek gerektiğini düşündük. Çünkü sonuçta pandemi varken insanlar işlerine devam ediyorsa, çocuklar okullarına gidiyorsa, tıklım tıklım toplu taşıma araçlarında bir arada nefes alıp veriliyorsa pandemi ve yasakların bizlerin buluşmasına da engel olmayacağını, bilakis birlikte yaşadığımız sorunları dile getirmemiz gerektiğini düşünerek bir buluşma çağrısı yaptık. Herkesin ne kadar da ihtiyacı varmış! Dertler döküldü dillerden, birbirimizi dinlemek hepimize çok iyi geldi. Yalnız olmadığımızı hissetmek ne güçlendirici!

SALONU BİLE MÜCADELEYE ALDIK

Ve sonrasında yasaklar tamamen kalktı. Bu

esnada sitede bazı insanlar toplantı salonunu kullanmamızı engellemeye çalıştılar. Yılbaşında site genel toplantısı oldu. Bundan önce kadınlarla konuşup hep birlikte toplantı salonunu kullanmamızın engellenmemesi için karar aldık ve hep bir ağızdan toplantıda dile getirdik. Sonuçta, birlikte mücadele eden her zaman kazanır. Biz de toplantı salonunu itirazlara rağmen kullanma hakkını elde ettik.

HEM OKURU HEM YAZARI...

Bu süre zarfında ilişkilerimiz iyice ilerledi. Önceleri sadece iki bloktan gazete alanlar varken zamanla, diğer iki bloktan da gazete almaya başlayanlar oldu. Samimi dostluklarımız arttı. Ekmek ve Gül dergisi çıktığında hep birlikte okuduk, yazıları tartıştık, kendimizle benzerlikleri konuştuk. Değerlendirmelerimizi aktardık dergiyi hazırlayan arkadaşlarımıza. Çokça yazı da gönderdik sohbetlerimizden öne çıkanları derleyip toplayarak. Hep birlikte hem okuru hem de aslında muhabiri, yazarı olduk dergimizin.

'HADİ SEN DE GEL' DİYENLER ÇOĞALYOR

Dedim ya, gündemde kadınlara değen ne varsa bizim de buluşmalarımızın ana gündemi onlar oluyor diye... Geçen haftalarda İstanbul Sözleşmesi'nden bir gece yarısı tek adam kararıyla çıkılmasını Danıştay “hukuka uygun” bulmuştu. Bu kararın özellikle kadınlar ve çocuklar için önemini konuşmak için toplandık bu sefer de. Toplantıya sitedeki tüm kadınları davet etmek için, gazetemizi alan bir kadınla beraber gezdik tüm daireleri, o da tanıdığı tüm komşularını davet etti. Önceleri en fazla 10 kişinin katıldığı toplantıya bu sefer 20'ye yakın kadın katıldı. Mevsimin yaz olduğu, tatile giden insanların fazla olduğu bir dönemde bizim için bu sayı bile umut vericiydi. Özellikle de sohbet esnasında bazı kadınların “Bu sitede bu kadar kişi miyiz? Neden diğer insanlar katılmıyor? Bir araya daha fazla gelmeliyiz. Korkacak neyimiz var?” gibi sitemleri çok çok umut vericiydi. Kapısını bizim çalamadığımız ama “Komşum bak, aşağıda toplanılacakmış, sen de gel” diye birbirlerini davet eden kadınlar olması, görece küçük bir sitede kadınların bir araya geliyor olması, aslında birlikte verdiğimiz mücadelenin, inatla ısrarla çaldığımız kapıların karşılıksız kalmadığını, ancak beraber olursak mücadeleyi büyüteceğimizi bizlere gösterdi. Bir sonraki buluşmanın en kısa zamanda olmasını tekrar tekrar dile getirdiler.

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

Herkes bu sefer bir başka komşusuna, arkadaşına, akrabasına “Hadi sen de gel” diyecektir eminim.

5-6 kadınla başladık, gün geçtikçe büyüyoruz ve büyümeye devam edeceğiz. Yeter ki ısrarcı olalım, pes etmeyelim. Bazı insanlar korkabiliyor doğal olarak. Zorbalar tarafından yönetiliyoruz, her an korku salınıyor topluma ama gün geçtikçe, bıçak kemiğe dayandıkça korkunun bizleri daha yaşanmaz bir hale getirdiğini gördükçe, birliğimize inanıp cesarete geliyoruz ve korku iklimi de ortadan kalkıyor.